

Česká zemědělská univerzita v Praze
**Fakulta životního
prostředí**

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

KATEDRA APLIKOVANÉ GEOINFORMATIKY

A ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Diplomová práce

Typologie pražských čtvrtí na základě hustoty zástavby

Typology of Prague's neighborhoods based on building density

Vedoucí práce: Ing. arch. Vladka Kirschner, Ph.D.

Diplomant: Bc. Kristina Špinková

2019

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Kristina Špínková

Regionální environmentální správa

Název práce

Typologie pražských čtvrtí na základě hustoty zástavby

Název anglicky

Typology of Prague's neighborhoods based on building density

Cíle práce

Cílem práce je vytvořit typologii Prahy na základě hustoty zástavby. Hustota zástavby a poměr veřejných a soukromých ploch je důležitou komponentou při plánování města – zásadně ovlivňuje například výši veřejných investic do jednotlivých čtvrtí města. Základní územní jednotkou pro tuto typologii je městská čtvrť.

Z hlediska městského mikroklimatu jsou důležitou součástí veřejného prostoru plochy zeleně. Součástí typologie bude proto též informace o poměru zelených veřejných ploch v jednotlivých čtvrtích.

Typologie bude diskutována v souvislostech předešlé pražské typologie založené na struktuře zástavby (Ouředníček et al., 2012). Studentka se tak pokusí najít vztah mezi strukturou zástavby a množství veřejných prostranství, případně množství zeleně v nich. Výsledky této práce mohou sloužit jako vodítko architektům a urbanistům při navrhování nové zástavby v územních plánech.

Metodika

Mapovým i datovým podkladem pro DP bude Atlas Praha 5000.

V excelu studentka sečte všechny zastavěné plochy a veřejné plochy a srovná je s plochou celé čtvrti. Z ploch veřejných zároveň vyčlení plochy veřejné zeleně a srovná je taktéž s plochou čtvrti, případně též s počtem obyvatel dané čtvrti. Z analýzy (jak zastavěných ploch, tak celkové plochy čtvrti budou vyňaty plochy vodních toků, plochy brownfields a plochy nádraží a letišť). Pokud nebude možné v excelu dohledat plochy letišť a nádraží, studentka je odměří ve výše uvedené mapě Prahy. Tabulku studentka posléze propojí s GIS mapou pražských čtvrtí a typologii na ní graficky zobrazí.

Doporučený rozsah práce
cca 40 stran

Klíčová slova
hustota zástavby, Praha

Doporučené zdroje informací

- Boyko, Ch.T., Cooper, R. (2011): Clarifying and re-conceptualising density. *Progress in Planning* 76: 1-61.
- FŽP ČZU (2017): Metodické pokyny pro zpracování diplomové práce na FŽP. Nařízení děkana č. 03/2017.
- Hudeček, T., Dlouhý, M., Hnilička, P., Leňo Cutáková, L., Leňo, M. (2018): *Hustota a ekonomika měst*. ČVUT, IPR, Praha. 134 s.
- Jiao, L. (2015): Urban land density function: A new method to characterize urban expansion. *Landscape and Urban Planning* 139, 26-39.
- Kasanko, M., Barredo, J.B., Lavalle, C., McCormick, N., Demicheli, L., Sagris, V., Brezger, A. (2006): Are European cities becoming dispersed? *Landscape and Urban Planning* 77: 111-130.
- Kirschner, V., Franke, D. (2016): Defining built-up area using urban atlas maps – case of Prague. 16th International multidisciplinary scientific geoconference, 30 June-6 June 2016, SGEM. Albena, Bulgaria. 625-632.
- Ouředníček, M., Pospíšilová, L., Špačková, P., Temelová, J., Novák, J. (2012): *Prostorová typologie a zonace Prahy*.

Předběžný termín obhajoby
2018/19 LS – FŽP

Vedoucí práce
Ing. arch. Vladka Kirschner, Ph.D.

Garantující pracoviště
Katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování

Elektronicky schváleno dne 14. 2. 2019

doc. Ing. Petra Šimová, Ph.D.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 25. 2. 2019

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.
Děkan

V Praze dne 25. 03. 2019

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, pod vedením Ing. arch. Vladky Kirschner, Ph.D..

V diplomové práci jsem uvedla veškeré literární prameny, publikace a zdroje, ze kterých jsem čerpala.

Prohlašuji, že tištěná verze se shoduje s elektronickou verzí odevzdanou přes Univerzitní informační systém.

V Praze, dne 18. dubna 2019

.....

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala své vedoucí práce paní Ing. arch. Vladěce Kirschner, Ph.D. za odborné vedení, cenné připomínky, ochotu a trpělivost při zpracování této diplomové práce.

Dále děkuji za vytrvalou podporu mému synovi, mamince a JUDr. Jaroslavu Stádníkovi.

V Praze, dne 18. dubna 2019

.....

Abstrakt a klíčová slova

Abstrakt:

Cílem této diplomové práce je vytvoření typologie města Prahy na základě hustoty zástavby a na základě ploch veřejné zeleně. Základní územní jednotkou pro tuto typologii je městská část.

S celkovou rozlohou jednotlivých městských částí jsou porovnány zastavěné plochy a veřejné plochy, jejichž součástí je veřejná zeleň, která je důležitým prvkem města z hlediska mikroklimatu. Dále je zde řešen poměr mezi množstvím veřejné zeleně a počtem obyvatel daných městských částí.

Výsledky jsou dosaženy na základě dat z Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy. Z celkové rozlohy městských částí jsou odečteny plochy, kde výstavba není a není ani možná (vodní toky a plochy), kde je výstavba zcela specifická (letiště, nádraží) nebo území, kde bude probíhat revitalizace (brownfields). Mapovým podkladem je Atlas Praha 5000 a digitální technická mapa Prahy. Hlavním výstupem jsou typologické mapy, které jsou zpracovány v programu Arcgis.

V současné době má Praha 1.262.507 obyvatel a její celková rozloha po odečtení výše uvedených ploch je 45.630 hektarů. Zastavěné plochy, které pro účely této práce zahrnují plochy bydlení, plochy komerčních a veřejných služeb, zaujímají rozlohu o výměře 13.737 ha, což je 30 % z celkové rozlohy města. Toto procento řadí Prahu mezi města s menší hustotou zastavění.

Veřejné plochy, do kterých patří městská zeleň, náměstí a uliční síť, se mají dle renomovaných urbanistů ideálně pohybovat v rozmezí 25 – 35 %. Na území hlavního města tyto plochy zaujímají cca 45 % plochy, což je dáno především vysokým podílem městské zeleně, která se rozprostírá na jedné třetině plochy města. Každý obyvatel Prahy má tedy v průměru k dispozici 127 m² veřejné zeleně.

Tato diplomová práce může sloužit jako vodítko urbanistům a architektům při navrhování nové zástavby či nových ploch veřejné zeleně v územních plánech.

Klíčová slova: hustota zástavby, veřejná zeleň, typologie města, Praha

Abstract and keywords

Abstract:

The aim of the thesis is to create a typology of the city of Prague based on building density and on public green areas. The territorial unit for this typology is the city district.

Built-up areas and public areas are compared with total areas of the city districts. Public greenery, important element of the city in terms of microclimate, takes part of the public areas. In addition, a ratio between the amount of public greenery and number of inhabitants of the city districts are presented.

The results are based on data from the Institute of Planning and Development of the City of Prague. Areas with no buildings (water areas) or areas where construction is quite specific (airports, railway stations) or brownfield areas are excluded from the total area of the city districts. The map is based on Atlas Praha 5000 and digital technical map of Prague. Map outputs are processed in Arcgis.

At present, Prague has 1,262,507 inhabitants and its total area after removal of the above-mentioned areas is 45,630 hectares. Built-up areas, which include housing, commercial and public utility areas, occupy an area of 13,737 hectares, which is 30 % of the city's total area. This percentage places Prague among cities with lower built-up density.

According to renowned urban planners, public areas that include urban greenery, squares and a street network are ideally in the range of 25-35 %. In Prague, these areas occupy about 45 % of the area, which is mainly due to the high proportion of urban greenery, which extends to one third of the city's area. Thus, on average, one Prague citizen has 127 m² of public greenery at disposal.

This thesis can serve as a guide for urban planners and architects when proposing new development areas or new public greenery areas in land-use plans.

Keywords: building density, public greenery, typology of the city, Prague

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Cíle práce.....	1
3. Literární rešerše.....	2
3.1 Městská zástavba.....	2
3.1.1 Prostorová struktura města.....	2
3.1.2 Typologie staveb.....	4
3.1.3 Hustota osídlení.....	6
3.1.4 Zonace města Prahy.....	7
3.1.5 Městská část.....	9
3.2 Městská zeleň.....	9
3.2.1 Teoretická východiska.....	9
3.2.2 Městská zeleň v Praze - historie.....	11
3.2.3 Městská zeleň v Praze - současnost.....	13
4. Charakteristika zájmového území.....	15
4.1 Historie města.....	15
4.2 Základní údaje.....	16
4.3 Charakteristika přírodních podmínek.....	20
5. Metodika.....	21
5.1 Tvorba tabulek.....	21
5.2 Tvorba mapových výstupů.....	23
6. Výsledky.....	25
6.1 Typologie Prahy na základě hustoty zástavby.....	25
6.1.1 Území s vysokým podílem zastavěných ploch.....	28
6.1.2 Území se spíše vyšším podílem zastavěných ploch.....	28
6.1.3 Území se spíše nižším podílem zastavěných ploch.....	29
6.1.4 Území s nízkým podílem zastavěných ploch.....	29
6.1.5 Hustota zástavby – shrnutí výsledků.....	30
6.2 Typologie Prahy na základě ploch veřejné zeleně.....	31
6.2.1 Území s vysokým podílem zeleně.....	34
6.2.2 Území se spíše vyšším podílem zeleně.....	35
6.2.3 Území se spíše nižším podílem zeleně.....	36
6.2.4 Území s nízkým podílem zeleně.....	37
6.2.5 Plochy veřejné zeleně – shrnutí výsledků.....	37

6.2.6 Podíl veřejné zeleně vzhledem k počtu obyvatel	39
7. Diskuse.....	40
7.1 Porovnání výsledků s koncentrickými zónami a s typy urbanistických obvodů dle Ouředníčka	40
7.2 Porovnání výsledků s optimální rozlohou veřejných ploch dle architekta Leóna Kriera.....	43
7.3 Porovnání výsledků s výzkumem profesora Limina Jiao	44
8. Závěr.....	44
9. Přehled literatury a použitých zdrojů.....	46

Seznam tabulek:

Tabulka 1 - Koncentrické zóny Prahy.....	8
Tabulka 2 - Zahrady a parky celopražského významu	13
Tabulka 3 - Pražské přírodní parky	14
Tabulka 4 - Přehled městských částí a katastrálních území Prahy.....	18
Tabulka 5 - Plochy letišť a nádraží jednotlivých městských částí	22
Tabulka 6 - Zastavěné plochy v Praze	25
Tabulka 7 - Plochy veřejné zeleně	32

Seznam obrázků:

Obrázek 1 - Chotkovy sady – první zřízený veřejný park v Praze	12
Obrázek 2 - Mapa pražských přírodních parků	15
Obrázek 3 - Lokace Prahy	16
Obrázek 4 - Mapa městských částí a katastrálních území Prahy	17
Obrázek 5- Zastavěná plocha pražských čtvrtí na základě procentuelního vyjádření	27
Obrázek 6 - Počet městských částí v jednotlivých kategoriích - hustota zástavby...30	
Obrázek 7 - Typologie pražských čtvrtí na základě hustoty zástavby	31
Obrázek 8 - Plochy veřejné zeleně pražských čtvrtí na základě procentuelního vyjádření.....	34
Obrázek 9 - Počet městských částí v jednotlivých kategoriích – veřejná zeleň	37
Obrázek 10 - Typologie pražských čtvrtí na základě ploch veřejné zeleně.....	38
Obrázek 11 - Plocha zeleně připadající na 1 obyvatele Prahy	39
Obrázek 12 - Koncentrické zóny Prahy	41
Obrázek 13 - Typy urbanistických obvodů s rezidenční funkcí v Praze	42

1. Úvod

Každé město se skládá z několika charakteristických prvků. Náměstí v centru obklopené významnými budovami, spleť ulic a cest, různorodá zástavba, parky, zahrady, odpočinková místa a samozřejmě lidé.

Žádné město však není stejné, ačkoli sestává ze stejných elementů. Odlišují se velikostí, výškou i tvarem budov, šířkou i délkou ulic a cest, různými typy a množstvím zástavby i počtem a kvalitou parků a zahrad. A na těchto parametrech velmi záleží. Právě tyto parametry rozhodují o tom, zda je město příjemné pro život jeho obyvatel či nikoli.

Tato diplomová práce se zabývá zhodnocením těchto parametrů v jednotlivých městských částech na území hlavního města Prahy. Jsou to hustota zástavby, podíl veřejných prostranství a podíl ploch veřejné zeleně z celkové rozlohy města.

Hustota zástavby s poměrem veřejných a soukromých ploch je důležitým ukazatelem kvality městského bydlení a je významnou složkou při plánování měst a zásadně ovlivňují například výši veřejných investic do jednotlivých městských částí.

Neméně významnou součástí městského prostoru jsou plochy městské veřejné zeleně. Jsou důležité nejen z hlediska mikroklimatu města, ale mají také funkci estetickou, emotivní či rekreační.

Jak je tedy na tom naše hlavní město? Splňuje parametry význačných architektů a městských urbanistů? Které pražské čtvrti mají největší podíl zastavěných ploch, které nabízejí svým obyvatelům nejvíce veřejných prostor a veřejné zeleně? A kolik městské zeleně připadá průměrně na každého jednoho obyvatele? Je tedy Praha příjemným městem pro život?

Na všechny tyto otázky se tato diplomová práce snaží přinést odpověď.

2. Cíle práce

Cílem této diplomové práce je vytvořit typologii města Prahy na základě hustoty zástavby a na základě ploch veřejné zeleně.

Výsledky budou dosaženy na základě dat z Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy. Mapovým podkladem bude Atlas Praha 5000 a digitální technická mapa Prahy. Hlavním výstupem budou typologické mapy, zpracované v programu Arcgis.

Základní územní jednotkou pro tuto typologii je městská část. V jednotlivých městských částech budou porovnány zastavěné a veřejné plochy s celkovou rozlohou dané čtvrti. Dále bude řešen vztah mezi množstvím veřejného prostranství a množstvím zeleně v nich a poměr veřejné zeleně vůči počtu obyvatel.

Dosažené výsledky mohou sloužit jako vodítko urbanistům a architektům při navrhování nové zástavby či nových ploch veřejné zeleně v územních plánech.

Typologie bude následně diskutována v souvislostech s předchozí pražskou typologií vypracovanou M. Ouředníčkem et al., v roce 2012, která je založena jednak na struktuře městské zástavby a dále na koncentrických zónách Prahy.

3. Literární rešerše

3.1 Městská zástavba

3.1.1 Prostorová struktura města

Nejdůležitějším a největším prvkem, který vytváří městskou prostorovou strukturu, jsou stavby. Ty mohou být rozděleny do čtyř velmi širokých oblastí, na budovy rezidenční, občanské, komerční a průmyslové. Dalšími strukturními prvky formující město jsou veřejná prostranství, např. náměstí, pěší zóny, parky i zahrady, dopravní síť a technická infrastruktura (Mason 2019).

Struktura města je přímo závislá na jeho velikosti, čím větší je rozloha městské oblasti, tím je jeho prostorová struktura komplikovanější. Malé město či obec má jen jedno náměstí nebo náves a k tomu pár přilehlých ulic. Najdeme zde většinou kostel, úřady a obchody. Města střední velikosti už mohou mít i několik náměstí a desítky ulic, kromě úřadů a obchodů, kostelů a kaplí jsou tu také restaurace a některé instituce. Poslední kategorií jsou velkoměsta, která vytváří tzv. city. V city jsou koncentrovány nejdůležitější úřady a instituce, převážně finanční (Votrubec 1980). Zda město vytváří či nevytváří city, neovlivňuje ani tak jeho velikost, ale především úloha, kterou město zastává (Aario 1951).

Dalším z faktorů sídelní struktury je půdorys města. Dle půdorysu je možno města rozdělit taktéž do čtyř kategorií:

- město s půdorysem nepravidelným – vyznačuje se historickým jádrem s úzkými, klikatými uličkami, které má svůj původ v době středověku,

- město s půdorysem šachovnicovým – moderní města, kde je hlavním znakem pravouhlé křížení ulic,
- město s půdorysem radiálně koncentrickým - město s hlavním náměstím, z kterého vycházejí paprscitě ulice do všech stran,
- město s půdorysem lineárním – město s hlavní osou, kterou představuje vodní tok či důležitá komunikace.

Samozřejmě ve velkých městech a velkoměstech, která se rozrůstala postupně a v různých historických etapách, najdeme oblasti s různými typy půdorysů. Jiný půdorys bude v centru, jiný na sídlišti či na periferii (Chalupa et Hübelová 2011).

Městská prostorová struktura má do značné míry vliv i na umístění různých aktivit a jejich vztahů. Současná podoba měst je výsledkem dlouhodobého historického procesu, který měl vliv jak na centrální oblast, tak na umístění hospodářských činností. Významným mezníkem byla průmyslová revoluce. Ústředním místem ve městech před průmyslovou revolucí byla malá oblast, většinou poblíž trhu, nábřeží nebo místa s politickým či náboženským vlivem. Jednalo se o místa, kde probíhaly transakce finanční, skladovací i obchodní.

S průmyslovou revolucí se objevila masová výroba a masová spotřeba. To zapříčinilo vznik zřetelné maloobchodní i velkoobchodní zóny umístěné mimo jádro města. Správa těchto činností vytvořila rostoucí zájem o kancelářské prostory, které se nacházejí v blízkosti městských center (Rodrigue 2017). Města se zvětšovala mnohem rychleji, zrodily se celé nové průmyslové oblasti. Rozvoj průmyslu také přinesl zvýšené nároky na dodávky surovin, vody i na dopravní a technickou infrastrukturu a také větší poptávku po pracovní síle. Do sídelní struktury přinesl průmysl podstatné rozlišení celých krajů (Říha 2012).

Další výraznou změnu do uspořádání měst přinesla druhá světová válka. Masivně se rozvíjející průmysl se přestěhoval do předměstských oblastí a v centrální části zůstaly jen administrativní a finanční aktivity. Také skladování a doprava se přemístily na nové okrajové lokality, do blízkosti moderních terminálových zařízení (Rodrigue 2017). To vše zapříčinilo růst periferií v blízkosti průmyslových závodů, které sloužily jako obytné tovární čtvrtě. Předměstí je tvořeno převážně rodinnými domy různých velikostí a má tedy mnohem menší hustotu osídlení než centrum města, kde převažují činžovní či panelové domy (National Geographic Society © 2011).

Právě 20. století značně prohloubilo propastný rozdíl ve vzhledu centra a periferií. V centru města ubývá trvale žijících obyvatel, ale roste počet návštěvníků a to má velký vliv na využití území. Je třeba více ubytovací kapacity, více restaurací i dalších služeb (Simpson 1999). Střed města vyrůstá především vertikálně, což je zapříčiněno nedostatečným místem i vysokými cenami pozemků. Naopak zástavba na předměstí expanduje v horizontálním směru, protože na okrajích měst je více volného prostoru a ceny pozemků jsou zde nižší (Krier 2001). Ačkoli podoba i úloha jednotlivých čtvrtí může být a většinou také je odlišná, přesto město musí fungovat jako jeden celek (Jumppanen 1973).

Celkovou prostorovou strukturu města významně ovlivňuje struktura zástavby. Za charakteristické znaky této struktury lze považovat hustotu a výšku zástavby, kvantum objektů či typ zastavění ploch (Kupčíková 2012). Nevhodně zvolené měřítko, rozměr i obsah stavby mohou celkově narušit architektonickou kompozici. Například nově postavený monumentální mrakodrap uprostřed staré zástavby narušuje starobylou důstojnost města a snižuje vážnost skutečných symbolických a veřejných budov (Krier 2001).

Prostorová struktura je také do jisté míry dána typem města, společné charakteristické znaky můžeme najít v lázeňských, v univerzitních, v průmyslových městech či městech ovlivněných těžbou (Říha 2012). Ne méně důležitým znakem prostorové struktury je také poměr mezi zastavěnými a nezastavěnými plochami (Kasanko et al. 2006).

3.1.2 Typologie staveb

Typy staveb pro bydlení lze rozdělit na několik kategorií dle různých aspektů, např. dle způsobu využití pozemku, doby jejich vzniku nebo vzdálenosti od centra města.

Podle způsobu využití pozemku lze typy zástavby rozdělit do čtyř skupin:

- zástavba řadová – tvoří kontinuální řadu, tedy celistvé uliční průčelí,
  - sevřená – domy na sebe přímo navazují zdmi
  - volná – jednotlivé rodinné domy, dvojdomky nebo bloky domů
  - jednotná – podobný vzhled i výška domů
- zástavba rozvolněná – volně stojící domy, netvoří celistvé uliční průčelí,
- zástavba rozptýlená – domy či statky s velkým pozemkem, např. samoty,

- zástavba plošná – kolonie rodinných domů.

Většina velkých měst, včetně Prahy, obsahuje všechny tyto typy zástavby. Příčinou je postupný vývoj a rozšiřování města v různých časových obdobích, což je další hledisko možného dělení typu zástavby (Rozmanová et Pokorná 2017).

Typologie staveb v Praze dle doby jejich vzniku a vzdálenosti od centra:

- historická zástavba
  - typická pro centrum města, původně uvnitř hradeb
  - množství historických památek a četná síť spleť uliček
  - velmi atraktivní bydlení ve významných lokalitách
  - Staré město, Nové Město, Josefov, Malá Strana, Hradčany, Vyšehrad
- centrální městská čtvrť
  - vznik 19. století a počátek 20. století, oblast vnitřního města
  - výstavba činžovních bytových domů, rozvoj technické infrastruktury
  - např. Žižkov, Vinohrady, Karlín, Smíchov
- vilové čtvrti
  - meziválečné období, oblast vnitřního města
  - větší rodinné domy se zahradou, některé i nájemní, často ve svazích
  - např. Hanspaulka, Ořechovka, Baba
- sídliště
  - 50. až 80. léta 20. století
  - cihlové či panelové bytové domy tvořící velké bloky
  - v Praze je 54 sídlišť, první panelový dům v Ďáblicích je z roku 1955
  - např. Stodůlky, Jižní Město I. a II., Černý Most, Bohnice
- domy v kompaktní zástavbě
  - původní dělnické rodinné domky, obklopené novější, většinou sídlištní zástavbou
  - na kraji vnitřního města, dříve v samostatných obcích, které byly ku Praze připojeny postupným rozšiřováním
  - např. Kačerov, starý Chodov, Roztyly či Spořilov

- venkovská zástavba
  - rozptýlené starší rodinné domy s většími pozemky
  - domy původních samostatných obcí
  - např. Sobín, Suchol, Radotín, Točná

- rezidenční suburbánní oblast
  - zástavba rodinných domů postavených po roce 2001
  - výstavba na tzv. zelené louce, v okrajových částech města
  - žádná nebo velmi malá občanská vybavenost
  - např. Březiněves, Čakovice, Lipence, Dubeč

Z celkové rozlohy Prahy zabírá největší plochu venkovská zástavba a rezidenční suburbánní oblasti. Nejvíce obyvatel, více než půl milionů lidí, však žije na sídlišťích (Ouředníček et al. 2012, Kupčíková 2012).

3.1.3 Hustota osídlení

Na hustotu lze pohlížet ze dvou úhlů. Za prvé je možné měřit hustotu obyvatel, která vyjadřuje počet lidí žijící na dané ploše. Za druhé lze určit hustotu zástavby, což je stanovení poměru zastavěné plochy k celkové výměře lokality. Oba tyto údaje jsou důležitým ukazatelem kvality městského bydlení (Sedlecký 2018).

Hustota obyvatel bere v potaz trvale žijící obyvatele v určité oblasti. Tento faktor se však mění v závislosti na denní době. Většina lidí se ve svém bydlišti zdržuje převážně v nočních hodinách. „Denní“ hustota osídlení kolísá, v sídlišťích a rezidenčních oblastech je velmi nízká (Hnilička 2005).

Hustota zástavby je samozřejmě ovlivněna využitelným prostorem. Ve starobylých městech, včetně Prahy, jsou nejvíce zhuštěna historická centra, což bylo dáno uzavřeností městských hradeb. K zahušťování zástavby v ostatních městských částech Prahy docházelo postupně. V meziválečném období přibýly dělnické kolonie a vilové čtvrti. Vývoj výstavby po druhé světové válce byl usměrněn nedostatkem finančních prostředků a nízkou nabídkou pozemků. Typickou stavbou pro toto období, které trvalo až do 80. let 20. století, byl velký panelový dům, se společnou prádelnou, sušárnou i dalšími prostory (Ouředníček et Posová 2006).

Značný boom výstavby vypukl na přelomu 20. a 21. století. Jen mezi lety 1990 a 2000 se v Praze zastavěná plocha zvětšila o téměř 600 hektarů (Kupková 2011). V těchto letech bylo dokončeno více než 51 tisíc bytů. Intenzivní suburbanizační procesy se projeví především v periferních oblastech města

(Ouředníčet et Temelová 2011). Zázemí měst ovládli developeři, začaly zde vyrůstat oblužné, dopravní a skladovací areály a celé kolonie rodinných domů, tzv. satelitní městečka, která však postrádají jakoukoli občanskou vybavenost, nemají žádné „náměstí“, žádné místo pro setkávání obyvatel, žádné místo, kde trávit volný čas (Kupková 2011).

Ačkoli se zastavěná plocha neustále zvětšuje, dá se říci, že kompaktnost města se v průběhu let snížila, je více rozptýlenější. Podstatnou roli zde hraje rozšíření hranic a zvětšení celkové rozlohy, protože hustota zástavby se směrem ven od městského centra snižuje (Jiao 2015).

Procentuelním poměrem mezi zastavěnými a nezastavěnými plochami se Praha ve srovnání s evropskými městy řadí k těm s menší hustotou zastavění. K roku 1990 činil poměr zastavěných ploch 34%, což je srovnatelné například s Bratislavou, Helsinkami, Dublnem, italským Palermem či se španělským Bilbaem. Největší hustotu zástavby mělo k tomuto datu Milano a Lyon, zastavěné plochy zabíraly cca 65% z celkové rozlohy města (Kasanko et al. 2006).

Zastavěná plocha měst je základní složkou územního plánování (Kirschner et Franke 2016).

3.1.4 Zonace města Prahy

Zonace města znamená rozdělení jeho území na pásma, dle určitých kritérií. Tomuto členění se již věnovalo mnoho expertů z různých oblastí, například architekti, geografové, demografové či sociologové.

První rozdělení Prahy do pěti zón dle vzdálenosti od středu města provedl v roce 1923 docent Antonín Boháč, které uveřejnil ve své knize Hlavní město Praha: Studie o obyvatelstvu. Další studie vymezovaly zóny podle nejrůznějších znaků a měřítek hodnot. Například podle podílu dětí do 14 let na celkové populaci, podle míry zastavění území či dle správního členění města. Většina autorů rozděluje Prahu na tři základní zóny. Po prostorovém rozšíření města však vymezení tří pásem nebylo dostačující a v dalších studiích se již objevují čtyři nebo dokonce pět zón.

Podrobnější typologie byly zhotovené až po roce 1970, kdy do nich byly zapracovány výsledky Sčítání lidu, domů a bytů v základních sídelních jednotkách či urbanistických obvodech. Ekonomicko-geografickou typologii na základě tohoto sčítání vytvořil Vrána (1975), který vytyčil historické jádro a okolí rozdělil do tří koncentrických zón. Ojedinelou typologii utvořil roku 1980 Matějů, která na základě

katastrálních území diferencovala ekologický ráz. Dokonce na šest zón rozdělil Prahu Hampl (1982), tato typologie byla na bázi kombinace posouzení vývoje a územní intenzity s využitím katastrálních území (Ouředníček et al. 2012).

Nejnovější zonace Prahy byla vypracována Ouředníčkem roku 2012. V této studii byly vymezeny čtyři pásma na základě historického rozšiřování města (tab. 1).

Koncentrické zóny Prahy dle Ouředníčka:

Tabulka 1 - Koncentrické zóny Prahy

Zóna	Rozloha (ha)	Počet obyvatel (2001)
Historické jádro	686	51 431
Vnitřní město	7904	534 075
Vnější město	8173	474 015
Periferie	10979	106 808

zdroj: OUŘEDNÍČEK, M, TEMELOVÁ J. [ed.], 2012: *Sociální proměny pražských čtvrtí*.

Historické jádro tvoří historické čtvrtě, které jsou od vnitřního města celkem zřetelně odděleny. Na jejich rozhraní lze najít pozůstatky středověkých hradeb, magistrálu a Negrelliho viadukt. Ze všech čtyř koncentrických oblastí je nejmenší a obývá ho nejméně obyvatel.

Pásma vnitřního města lemují historické jádro. Z vnější strany je vymezeno hranicemi tzv. Velké Prahy, které byly validní až do 60. let minulého století. Tato zóna zahrnuje bloky činžovních domů, vilové čtvrtě a nejstarší sídliště. Ačkoli se svou rozlohou řadí na druhé místo, žije zde více než půl milionu lidí, což je nejvíce ze všech koncentrických zón.

Vnější město se vyznačuje velkou hustotou osídlení. Patří sem především socialistická sídliště. Většina katastrálních území s touto výstavbou byla k Praze přidružena až při rozšíření města po roce 1968. Přejechod mezi vnějším městem a periferií je celkem dobře rozeznatelný. Na jedné straně velká panelová sídliště, na straně druhé převážně venkovská zástavba rodinných domů.

Jak je již zmíněno výše, periferie má většinou venkovský charakter. Tyto okrajové části města jsou převážně tvořeny bývalými samostatnými obcemi, které byly k Praze připojeny roku 1974, při zatím posledním rozšíření hlavního města. Lze tady najít jak zemědělskou půdu, tak i poměrně dost nezastavěných ploch (Ouředníček et al. 2012).

3.1.5 Městská část

Městská část je základní jednotkou státní správy i samosprávy a také základní složkou velkého města. Tvoří více méně soběstačné město ve městě. Městská část by měla obyvatelům nabízet veškeré městské funkce i činnosti. Tyto jednotlivé autonomní oblasti by neměly mít jen funkci obytnou, ale také poskytnout svým občanům služby obchodní, vzdělávací i kulturní. Měly by zde být tedy školy i školky, zdravotnická zařízení, obchody, kina či divadla, sportovní zařízení nebo plochy pro volnočasové aktivity. Počet těchto institucí a zařízení by měl odpovídat počtu obyvatel jednotlivých čtvrtí.

Rozloha městských částí se liší v závislosti na vzdálenosti od centra. V centru měst jsou tyto části většinou menší, směrem k okraji se pak jejich plocha zvětšuje. Ideální městská čtvrť by měla mít v průměru maximálně do jednoho tisíce metrů od centrálního bodu.

Každá městská čtvrť by měla mít vlastní náměstí, hlavní ulici i dostatek veřejného prostranství. Kolem hlavního náměstí by měly být převážně veřejné budovy a viditelné dominanty, jako je například kostel nebo radnice. Vlastní charakteristiku čtvrti vytváří nejen typ a proporce budov, ale také síť ulic, která je napojena na centrální náměstí.

Veřejné prostory mají významnou sociální funkci (Krykorková 2005). Tvoří je náměstí, ulice, parky, sady i zahrady, jsou pro život ve městě důležitým prvkem a obyvatelům i návštěvníkům by měly umožňovat vykonávat rozmanité činnosti. Tyto prostory lze dělit podle funkce např. na rekreační, společenské, shromažďovací, dopravní či reprezentativní (Vyhnánková 2012). Veřejná prostranství by měla zaujímat optimálně 25 % až 35 % z celkové plochy čtvrti.

Každý územní plán městských částí by měl dodržovat základní principy urbanismu, respektovat původní vzhled, půdorys, panorama a zachovat místu jeho vlastní genius loci (Krier 2001).

3.2 Městská zeleň

3.2.1 Teoretická východiska

Mezinárodní snahy o zachování přírodního prostředí se týkají především velkých, biologicky rozmanitých a relativně nedotčených ekosystémů nebo jednotlivých živočišných či rostlinných druhů. Mnohem menší pozornost je věnována druhu přírody, která je blízka místu, kde lidé žijí a pracují, malým zeleným oblastem ve městech a jejich výhodám pro obyvatele (Chiesura 2004).

Přesto je městská zeleň již dlouho uznávána jako důležitá součást městského ekosystému, která obyvatelům poskytuje mnoho výhod (Li et al. 2016). V současné době žije ve městech více než 54 % světové populace a předpokládá se, že se toto procento bude i nadále zvyšovat. Většina těchto lidí má tedy nejčastější kontakt s přírodou a volně žijící živočichy prostřednictvím městských zelených ploch. Provedené studie jasně ukazují význam městské zeleně na harmonii a pohodu, i když většina z nich je založena na vizuálním vnímání (Hedblom 2017).

Urbanizace je také potencionální hrozbou pro duševní zdraví. Zvyšující se empirické důkazy naznačují, že lidé žijící v oblastech, kde je více zelených prostranství, mají nižší mentální potíže a vyšší životní vyrovnanost (White et al. 2013). Přítomnost přírodních zón přispívá ke kvalitě života mnoha způsoby. Vedle mnoha ekologických služeb poskytuje městská příroda významné sociální a psychologické přínosy pro lidskou společnost, které jsou důležité pro všeobecný blahobyt a jsou zdrojem pozitivních emocí. Pro udržitelnost měst a dobré životní podmínky by měl být více zdůrazňován význam politik na ochranu a podporu městských zelených oblastí (Chiesura 2004). Současný výzkum udržitelnosti měst podpořil realizaci a zachování zeleně v městském kontextu. Výhody rostlin nejsou jen environmentální, ale i estetické, emocionální a rekreační (Lay Ong 2002). Na základě těchto empirických důkazů si vědci a odborníci stále více uvědomují důležitost městské ekologizace jako strategické aktivity pro podporu lidského blahobytu a zdraví (Joye 2010).

Dnes je ekologická role městské zeleně jasnější než kdy jindy a je součástí nové vědecké oblasti ekologického inženýrství, která se zabývá návrhem udržitelných ekosystémů. Stromy ve městě mají nejen ornamentální funkci, ale také hrají nezanedbatelnou úlohu při zlepšování ekologické funkce v městských ekosystémech, které byly významně narušeny lidskými činnostmi, jako je znečištění životního prostředí. Vzrostlé porosty v městském prostředí však vykazují mnoho potíží s přežíváním v něm, protože ekologické podmínky v těchto oblastech jsou samozřejmě horší než ty, které jsou ve volné přírodě (Kontogianni 2011).

Další neméně důležitou funkcí městské vegetace, jako jsou stromy, travnaté plochy, zelené stěny a střechy, je ochlazování městských aglomerací. Vzestup městské populace vede ke zvýšení hustoty budov, což může vyvolat vyšší rizika výskytu tepelných ostrovů a tím se zvyšuje potřeba klimatizací. Zelené stěny a stromy jsou velmi účinným řešením, které přispívají ke snížení potřeby chladicích zařízení (Morille 2016).

Městskou zeleň lze rozdělit dle přístupnosti veřejnosti na plochy vyhrazené a plochy veřejné. Mezi vyhrazené plochy můžeme zahrnout například zoologické či botanické zahrady, uzavřené zahrady a parky, vegetaci uzavřených obytných bloků, institucí a úřadů. Do vyhrazených partií je vstup možný buď jen omezeně, nebo jsou veřejnosti zcela nepřístupné. Plochy veřejné zeleně jsou veřejnosti volně a kdykoli přístupné (Vorel 2011).

Veřejnou zeleň můžeme dle Esterky (2009) dále rozdělit do několika kategorií:

- zeleň upravená
  - parky, parčíky, parková náměstí
  - hřbitovy a pietní místa
  - sady
  - sídlištní zeleň
  - porosty sportovišť a dětských hřišť
  - liniová doprovodná zeleň komunikací

- zeleň neupravená
  - zeleň podél vodotečí
  - rozptýlená zeleň
  - volné plochy

Jak už bylo uvedeno výše, městská zeleň má nespočet funkcí a zásadních vlivů jak na lidskou populaci, tak i na životní prostředí. Její význam pro člověka spočívá především ve funkci rekreační, estetické a zdravotní. Má velký vliv na snižování hluku, imisí i teploty ve městě. Pro životní prostředí jsou velmi podstatné funkce např. tvorby kyslíku, zadržení vody v krajině, podpory diversity či funkce zachování a ochrany původního biotopu.

Zeleň ve městě však může mít i vlivy negativní. Jedná se například o produkci alergenů, porušování inženýrských sítí a staveb, poškozování povrchů chodníků a komunikací nebo znečišťování prostředí (Pondělíček 2013).

3.2.2 Městská zeleň v Praze - historie

Pražská veřejná městská zeleň má kořeny již hluboko ve středověku. V té době však zahrady, obory či sady nebyly volně přístupné. Okrasné zahrady zůstávaly skryté za hradbami nebo vysokými zdmi klášterů a farností. Uvnitř hradeb

středověkého města nebylo pro okrasné dřeviny místo, ale bylo zde založeno mnoho vinic a sadů. Středověká Praha byla tehdy se sedmi sty hektary vinic největší vinařskou oblastí v Čechách. Za hranicemi města pak byly zakládány obory. Dodnes dochovaná Stromovka byla založena roku 1268 králem Přemyslem Otakarem II. jako Královská lovecká obora.

Velmi důležitým obdobím pro městskou zeleň byla éra renesance. Renesanční zahrady se vyznačují geometrickými tvary, uzavřeností, mají řád a harmonii. Často se využívá vodní prvek, např. kašny, vodotrysky či fontány. Zahrady jsou také doplňovány zahradní architekturou. Staví se altány, pavilony, voliéry i míčovny. Z renesančního období pochází Královská zahrada Pražského hradu a Nová královská obora s letohrádkem Hvězda vybudovaná na pozemcích, které patřily k břevnovskému klášteru.

Budování zahrad a letohrádků za hradbami města přinesla doba barokní. Jedinečný systém barokních zahrad italského typu vznikl na Malé Straně. Jedná se o zahrady pod Petřínem a zahrady pod Pražským hradem. V této době jsou také z důvodu morových epidemií založeny čtyři nové velké hřbitovy. Z pohledu městské zeleně jsou významné Olšanské hřbitovy a dále židovský hřbitov, který byl později přeměněn na dnešní Mahlerovy sady.

První zeleň určená pro veřejnost se objevuje koncem 18. století. Obyvatelům i návštěvníkům Prahy jsou zpřístupněny soukromé zahrady i obory. Lze navštívit např. Klamovku na Smíchově, středověkou viniční usedlost Cibulku, Valdštejnskou i Kinského zahradu a také Královskou oboru v Bubenči. Počátkem 19. století jsou zakládány již cíleně veřejné sady a parky, ze soukromých i veřejných prostředků. Prvním zřízeným veřejným parkem se roku 1832 staly Chotkovy sady, které se rozkládají pod Letohrádkem královny Anny.

Obrázek 1 - Chotkovy sady – první zřízený veřejný park v Praze

Zdroj: Chotkovy sady (online) [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: praguecityline.cz/pamatky/chotkovy-sady

Postupně je vysázena uliční zeleň a stromořadí, jsou ozeleňována náměstí i nevyužité plochy. V průběhu sedmdesáti pěti let byl vybudován komplex parků a upravených zelených ploch, který má podstatný význam pro dnešní vzhled Prahy (Kupka 2006; Hepp et Merta 2018).

3.2.3 Městská zeleň v Praze - současnost

V současné době zauímají pražské parky a zahrady plochu o velikosti 3965 ha, což je téměř 8% z celkové rozlohy města. Více než 66 % těchto oblastí je ve vlastnictví hlavního města Prahy. Několik z nich tvoří součásti areálů, které jsou národními kulturními památkami, jsou to například zahrady Pražského hradu nebo park na Vyšehradě. Na základě statistických údajů lze konstatovat, že je v Praze více zeleně než např. ve Vídni či jiných evropských městech, i když by si některá pražská zeleň zasloužila více pozornosti ze strany vlastníků (Kočí 2015).

Parky a zahrady, které jsou majetkem hl. m. Prahy, se člení do čtyř skupin. Do první kategorie jsou zařazeny parky a zahrady celopražského významu (viz tab. č. 2), do druhé a třetí skupiny patří menší parky, např. Riegrovy sady, Ladronka, Kampa, Františkánská zahrady či Karlovo náměstí. Poslední čtvrtá kategorie zahrnuje parkově upravené plochy (Hlavní město Praha © 2013).

Tabulka 2 - Zahrady a parky celopražského významu

Název parku	Rozloha (ha)	Městská část
Královská obora Stromovka	88,7	Praha 6, Praha 7
Letenské sady	46,5	Praha 7
Obora Hvězda	85,5	Praha 6
Park na Vítkově	31,3	Praha 3
Zahrady na Petříně	42,7	Praha 1, Praha 5

zdroj: Městská zeleň, 2019 (online) [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.lhmp.cz/zelen/prazske-parky>

Dalším podstatným prvkem krajinného rázu hlavního města Prahy jsou maloplošná chráněná území, území s bujnou vegetací a většinou s vodním elementem, která plní nejen rekreační a estetickou funkci, ale především funkci ekostabilizační (Vorel et Kupka 2010). Aby tyto ekologicky cenné oblasti, s nenarušenou a v hojně míře s původní krajinou, zůstaly zachovány i dalším generacím, byly v České republice (tehdejším Československu) od 70. let minulého století zakládány přírodní parky, původně zvané oblasti klidu (Chváta 2005).

Do současné doby bylo na území Prahy vyhlášeno jedenáct přírodních parků o celkové rozloze 9709 ha. Nejstarší přírodní parky Říčanka a Botič – Milíčov byly zřízeny již roku 1984, naopak nejmladším pražským přírodním parkem vyhlášeným v roce 1993 je Prokopské a Dalejské údolí. Jejich přehled s uvedením rozlohy, datem vyhlášení a umístěním do příslušných městských částí je uveden v následující tabulce č. 3.

Tabulka 3 - Pražské přírodní parky

Název přírodního parku	Rozloha (ha)	Datum vyhlášení	Městská část
Říčanka	408	1984	Praha 22, Dubeč
Botič - Milíčov	824	1984	Praha 11, Praha 22, Benice, Kolovraty, Křeslice, Petrovice, Újezd u Průhonic
Radotínsko – Chuchelský ráj	1395	1990	Praha 16, Lochkov, Řeporyje, Slivenec, Velká Chuchle
Šárka - Lysolaje	1005	1990	Praha 6, Nebušice, Lysolaje
Draháň - Troja	579	1990	Praha 8, Dolní Chabry, Troja
Hostivař - Záběhlice	423	1990	Praha 10, Praha 11, Praha 15, Petrovice
Rokytko	137	1990	Praha 22, Kralovice, Nedvězí
Modřanská rokle - Cholupice	1708	1991	Praha 12, Libuš, Zbraslav
Košíře - Motol	354	1991	Praha 5, Praha 13
Klánovice - Čihadla	2223	1991	Praha 14, Praha 20, Praha 21, Běchovice, Dolní Počernice, Klánovice
Prokopské a Dalejské údolí	653	1993	Praha 5, Praha 13, Slivenec

zdroj: CHVÁTAL, J., 2005, Pražské přírodní parky

Všechny pražské přírodní parky jsou zobrazeny na obr. č. 2. Číslování parků je dle tabulky č. 3, tzn. že Říčanka má číslo 1, Prokopské a Dalejské údolí je tedy znázorněno pod číslem 11.

Z obrázku č. 2 je taktéž patrné, že čtyři přírodní parky se nacházejí na levé straně Vltavy, devět parků pak na straně pravé.

Přírodním parkem s největší rozlohou jsou Klánovice – Čihadla, s více než 2220 ha se rozkládá tento PP na území šesti městských částí. PP Košíře – Motol, který zaujímá oblast o 354 ha, je ze všech 11 pražských PP nejmenší.

Ačkoli PP Botič – Milíčov nepatří svou plochou mezi největší, zasahuje do sedmi čtvrtí. Je to dáno jeho podélným tvarem, který kopíruje vodní tok Botiče.

Obrázek 2 - Mapa pražských přírodních parků

zdroj: CHVÁTAL, J.. 2005, *Pražské přírodní parky*

4. Charakteristika zájmového území

4.1 Historie města

Historie Prahy se vyvíjela po mnoho staletí. Dle archeologických nálezů byla v těchto místech keltská sídliště již kolem roku 200 př. n. l.. První Slované se zde začali usazovat v 6. století, v době stěhování národů.

K zásadnímu rozvoji města dochází za vlády Přemyslovců, kdy byla roku 1212 v Basileji vydána listina Zlatá bula sicilská, která jim potvrzovala dědičné právo na český trůn. Nejvýznačnější vzestup se váže k vládě Karla IV., kdy se Praha stává císařským sídlem a hlavním městem Svaté říše římské. Vzhledem k velkému přílivu kupců, řemeslníků i učenců zakládá Karel IV. roku 1348 Nové město Pražské.

Počátkem 16. století dochází z podnětu měšťanů ke sjednocení Starého a Nového města. Toto sjednocení však nemá dlouhého trvání a za třicetileté války jsou obě města opět rozdělena. Opětovné sjednocení je uskutečněno až v roce 1784 za vlády Josefa II., kdy Prahu tvoří Staré a Nové město, Malá strana a Hradčany. Dále byly připojeny Holešovice, Josefov a Vyšehrad.

Dalším významným mezníkem v historii města je přelom 19. a 20. století, kdy je zde vybudováno mnoho průmyslových podniků a továren. Dochází k velkému rozvoji železnice i elektrických drah.

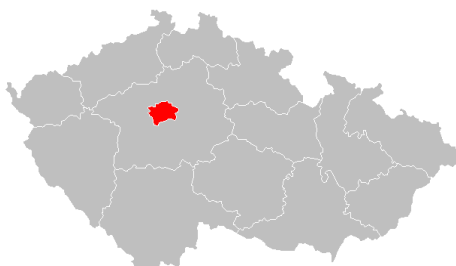
Po vzniku Československa Praha dále expanduje. V roce 1922 byla založena tzv. Velká Praha. K městu byla připojena tehdejší periferie i několik dosud samostatných obcí, Královské Vinohrady, Košíře a Nusle.

Poslední velké rozšíření města proběhlo roku 1974, kdy je k hlavnímu městu připojeno více než 30 katastrálních území, např. k. ú. Dolní Počernice, Klánovice, Řeporyje, Stodůlky či Zličín (Růžičková 1998-2015).

4.2 Základní údaje

Praha – hlavní a zároveň největší město České republiky se rozkládá uprostřed Čech, na levém i pravém břehu řeky Vltavy a zaujímá plochu o rozloze 496 km². Dle údajů Českého statistického úřadu zde k 1. 1. 2018 žilo 1.262.507 obyvatel. Hlavní město Praha tvoří samostatný kraj (NUTS 3 – CZ010). Touto svou velikostí se řadí na 15. místo mezi městy Evropské unie.

Obrázek 3 - Lokace Prahy

zdroj: Lokační mapa Prahy, 2011 (online) [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=16210512>

Průměrná nadmořská výška Prahy činí 235 m.n.m.. Nejnížší bod se nachází ve 177 m. n. m. v katastrálním území Sedlec – Praha 6, nejvyšší místo je vrch Teleček s nadmořskou výškou 399 m. n. m., který spadá do katastrálního území Sobín – Praha 5 (Magistrát hl. m. Prahy).

V současné době je Praha rozdělena na 10 městských obvodů (Praha 1 – Praha 10), na 22 správních obvodů a dále pak do 57 městských částí, které jsou utvořeny ze 112 katastrálních území (viz obr. 4).

Obrázek 4 – Mapa městských částí a katastrálních území Prahy

zdroj: *Městské části Prahy, 2013 (online) [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=12243057>*

Vzhledem k tomu, že hranice katastrálních území nejsou totožné s hranicemi městských částí, jsou některé části tvořené i několika katastrálními územími. Přehled, do které části jednotlivé katastry náležejí, je uveden v tabulce č. 4., ta dále obsahuje výměru městských částí a počet obyvatel.

Jak je z následující tabulky patrné, 31 městských částí je tvořeno pouze jedním katastrálním územím. Naopak nejvíce katastrálních území najdeme v městské části Praha 6, která je složena z deseti katastrů, přičemž šest katastrálních území do této části patří celou svou rozlohou a čtyři katastry sem zasahují jen z části. Dalšími v pořadí, co do počtu katastrů, jsou Praha 4, Praha 5 a Praha 10 s devíti katastrálními územími.

Největší městskou částí je Praha 6 s rozlohou 4156 ha, nejmenší plochu o velikosti 179 ha zaujímají Petrovice. Vzhledem k velkým sídlištím v Praze 4 je tato část také nejlidnatější, žije zde více než 128 tisíc lidí. Naopak nejméně obyvatel má Nedvězí, k trvalému pobytu se tu hlásí pouhých 307 osob.

Tabulka 4 – Přehled městských částí a katastrálních území Prahy

městská část	rozloha (ha)	počet obyvatel	celá katastrální území	část katastrálních území
Praha 1	554	29.752	Josefov, Staré Město	Holešovice, Hradčany, Malá Strana, Nové Město, Vinohrady
Praha 2	419	49.174	Vyšehrad	Nové Město, Nusle, Vinohrady
Praha 3	648	72.167		Strašnice, Vinohrady, Vysočany, Žižkov
Praha 4	2420	128.096	Braník, Hodkovičky, Krč, Lhotka, Podolí	Michle, Nusle, Vinohrady, Záběhllice
Praha 5	2750	82.372	Hlubočepy, Košíře, Motol, Radlice, Smíchov	Břevnov, Jinonice, Malá Strana
Praha 6	4156	99.693	Dejvice, Liboc, Ruzyně, Střešovice, Veleslavín, Vokovice	Břevnov, Bubeneč, Hradčany, Sedlec
Praha 7	710	42.632		Bubeneč, Holešovice, Libeň
Praha 8	2179	103.026	Bohnice, Čimice, Karlín, Kobylisy	Libeň, Nové Město, Střížkov, Troja, Žižkov
Praha 9	1331	55.942	Prosek	Hloubětín, Hrdlořezy, Libeň, Malešice, Střížkov, Vysočany
Praha 10	1861	108.850	Vršovice	Hloubětín, Hrdlořezy, Malešice, Michle, Strašnice, Vinohrady, Záběhllice, Žižkov
Praha 11	979	77.001	Háje, Chodov	
Praha 12	2332	54.774	Cholupice, Kamýk, Komořany, Modřany, Točná	
Praha 13	1320	61.350		Jinonice, Řeporyje, Stodůlky, Třebonice
Praha 14	1353	45.749	Černý Most, Hostavice, Kyje	Hloubětín,
Praha 15	1025	32.242	Horní Měcholupy, Hostivař,	
Praha 16	930	8.290	Radotín	
Praha 17	325	24.737	Řepy	
Praha 18	561	18.833	Letňany	
Praha 19	600	6.904	Kbely	
Praha 20	1694	15.221	Horní Počernice,	
Praha 21	1015	10.712	Újezd nad Lesy	
Praha 22	1562	10.377	Hájek u Uhříněvsi, Pitkovice, Uhříněves	

Benice	277	637	Benice	
Běchovice	683	2.595	Běchovice	
Březiněves	338	1.437	Březiněves	
Čakovice	1018	10.378	Čakovice, Miškovice, Třeboradice	
Dolní Chabry	499	4.005	Dolní Chabry	
Dolní Měcholupy	466	2.647	Dolní Měcholupy	
Dolní Počernice	576	2.384	Dolní Počernice	
Dubeč	860	3.669	Dubeč	Dolní Měcholupy
Ďáblice	738	3.617	Ďáblice	
Klánovice	590	3.404	Klánovice	
Koloděje	376	1.466	Koloděje	
Kolovraty	650	3.555	Kolovraty, Lipany	
Královice	496	338	Královice	
Křeslice	344	1.002	Křeslice	
Kunratice	810	9.267	Kunratice	
Libuš	524	10.089	Libuš, Písnice	
Lipence	823	2.648	Lipence	
Lochkov	272	705	Lochkov	
Lysolaje	248	1.407	Lysolaje	
Nebušice	368	3.320	Nebušice	
Nedvězí	381	307	Nedvězí	
Petrovice	179	6.022	Petrovice	
Přední Kopanina	328	710	Přední Kopanina	
Řeporyje	990	4.361	Řeporyje, Zadní Kopanina	Stodůlky, Třebonice
Satalice	380	2.500	Satalice	
Slivenec	759	3.403	Holyně, Slivence	
Suchdol	514	6.991	Suchdol	Sedlec
Šeberov	500	3.044	Šeberov	
Štěrboholy	297	2.135	Štěrboholy	
Troja	337	1.241	Troja	
Újezd u Průhonic	370	2.918	Újezd	
Velká Chuchle	603	2.342	Malá Chuchle, Velká Chuchle	
Vinoř	600	4.102	Vinoř	
Zbraslav	985	9.903	Lahovice, Zbraslav	
Zličín	717	6.064	Sobín	Třebonice

zdroj: IPR Praha, Katalog městských částí, 2016 (online) [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <http://katalog-mc.iprpraha.cz/>

4.3 Charakteristika přírodních podmínek

Praha se nachází v prvním klimatickém regionu – teplém a suchém. Průměrná roční teplota se zde pohybuje mezi 8 – 9 °C, v centru kolem 10 °C a roční srážkový úhrn činí 500 – 550 mm (ČHMÚ 2018).

Celá zájmová oblast spadá do hercynského systému, do provincie Česká vysočina. Převážná část území leží v oblasti Poberounská soustava, jen malá část na severovýchodě patří do oblasti Česká tabule. Většina území má plochý či jen mírně zvlněný reliéf (ÚAP hl. m. Prahy 2010).

Město Praha náleží do Českého masivu, do oblasti tepelsko – barrandienské. Vzhledem k tomu, že geologický vývoj v tomto regionu probíhá již po miliony let, je horninové prostřední velmi různorodé. Nejstarší usazené horniny pochází z doby starohor a leží na jihozápadě a severozápadě území (ÚAP hl. m. Prahy 2010).

Území Prahy přísluší do povodí Vltavy. Tok řeky Vltavy protéká Prahou v délce cca 31 km od jihu na sever a rozděluje tak město na západní a východní část. Dalším význačným tokem je Berounka, která je levostranným přítokem Vltavy, do které se vlévá v městské části Praha – Zbraslav.

Kromě těchto dvou hlavních řek se na území Prahy vyskytuje několik menších vodních toků o celkové délce 360 km. Nejdelším pražským potokem je Rokytka, která v délce 30 km protéká šesti městskými částmi (Koloděje, Běchovice, Horní Počernice, Praha 14, 9 a 8). Na jejím toku jsou vybudovány tři velké rybníky, Počernický, Kyjský a Hořejší, o celkové rozloze přesahující 38 ha.

Dalším podstatným potokem na území hlavního města je Botič. Tok o délce 21 km se vine od Křeslic, přes Hostivař, Záběhlice a Michli ke svému ústí do Vltavy pod Vyšehradem. V letech 1961 – 1964 byla na jeho toku vystavěna Hostivařská přehrada, což je největší vodní plocha na území Prahy. Rozlohou 42 ha zasahuje do městských částí Petrovice, Praha 11 a Praha 15. Botič také napájí umělým náhonem Hamerský rybník v Záběhlicích s rozlohou 3,8 ha.

Za zmínku také stojí vodní nádrž Džbán v Šáreckém údolí v Praze 6, která zaujímá plochu o 18 ha.

Dalšími malými vodními toky na území Prahy jsou například Dalejský potok, Kunratický potok, Motolský potok či Brusnice (ÚAP hl. m. Prahy 2010).

5. Metodika

Potřebná data k vytvoření typologie byla získána na základě údajů z Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy (dále jen IPR Praha, 2016).

Na výše uvedených stránkách jsou v tabulce „Využití území“ uvedena procenta k jednotlivým kategoriím využití území, a to:

- plochy bydlení,
- plochy komerčních služeb,
- plochy veřejných služeb,
- přírodní krajinné plochy,
- rekreační krajinné plochy,
- rekreační urbánní plochy,
- produkční krajinné plochy,
- produkční urbánní plochy,
- vodní plochy,
- ulice a cesty,
- plochy bez využití.

Výsledků bylo dosaženo ve dvou krocích. V prvním kroku byly vytvořeny tabulky, v druhém kroku byly vytvořeny mapy.

5.1 Tvorba tabulek

Nejdříve byla dle katalogu městských částí (IPR Praha 2016) do tabulky v programu Excel zanesena data k jednotlivým pražským čtvrtím o celkové rozloze v hektarech a počtu obyvatel.

V IPR tabulce „Využití území“ se nachází také plochy, kde výstavba není a ani není možná (vodní toky a plochy), nebo území, kde bude probíhat regenerace, která současnou výstavbu nemusí brát v potaz (brownfields). V Praze jsou také plochy, kde je výstavba zcela specifická (letišť, nádraží). Proto byly uvedené plochy vyňaty jak z celkové plochy čtvrtě, tak z plochy jednotlivých funkčních využití. Tato práce tyto plochy nebere v úvahu, protože by zkreslovaly celkové výsledky. Z těchto důvodů bylo třeba údaje z IPR, které byly v procentech, přepočítat na hektary. Pak mohly být zmíněné plochy odečteny od celkové rozlohy.

V IPR tabulce byly uvedeny procentuelní hodnoty pouze pro vodní toky a brownfields, plochy letišť a nádraží v tabulkách uvedeny samostatně nebyly, a proto

bylo třeba je spočítat. To bylo provedeno pomocí programu ArcGis. Jako podkladové mapy byly použity mapy z územně analytických podkladů hlavního města Prahy (IPR Praha 2016) – Atlas Praha 5000 a digitální technická mapa Prahy – Městské části.

Jednotlivé plochy letišť a nádraží byly vyznačeny a přeneseny do nové vrstvy v programu ArcGis na základě mapy Atlas Praha 5000, využití území, vrstva dopravní infrastruktura – železniční a letecká doprava. Následně byly hodnoty výměr těchto ploch vypočítány z atributové tabulky.

Digitální technická mapa městských částí sloužila k určení, v které městské části se zájmové plochy vyskytují, a tedy ovlivní její rozlohu. Tyto plochy se týkají 26 pražských částí. V tabulce č. 5 je uveden přehled dotčených částí, typ plochy, název příslušného nádraží či letiště a rozloha v hektarech.

Tabulka 5 - Plochy letišť a nádraží jednotlivých městských částí

Městská část	Typ plochy	Název	Rozloha (ha)
Praha 1	nádraží	Masarykovo nádraží	3,45
Praha 2	nádraží	Hlavní nádraží, kolejiště Vinohrady	16,43
Praha 3	nádraží	Hlavní nádraží	4,91
Praha 4	nádraží	odstavné nádraží Praha – jih, Krč, Braník	42,62
Praha 5	nádraží	Smíchov, Jinonice	21,91
Praha 6	letiště nádraží	Mezinárodní letiště V. Havla Ruzyně, Veleslavín, Dejvice	883,03
Praha 7	nádraží	Holešovice, Bubny	16,87
Praha 8	nádraží	Hlavní nádraží, kolejiště Pod plynojemem	8,64
Praha 9	letiště nádraží	Vojenské letiště Praha Kbely Libeň, depo Libeň, Vysočany	33,42
Praha 10	nádraží	Vršovice, depo Vršovice, vlečka, nákladové nádr. Strašnice, nákladové nádr. Malešice	64,21
Praha 12	letiště nádraží	Praha Točná Modřany	28,30
Praha 14	letiště	Vojenské letiště Praha Kbely	2,98
Praha 15	nádraží	Hostivař, Horní Měcholupy, terminál kontejnerové přepravy	14,87
Praha 16	nádraží	Radotín	7,78
Praha 18	letiště	Praha Letňany	66,57
Praha 19	letiště	Vojenské letiště Praha Kbely	173,33
Praha 20	nádraží	Horní Počernice	6,58
Praha 22	nádraží	Uhřetíněves, terminál kontejnerové přepravy	25,94
Běchovice	nádraží	Běchovice, Běchovice střed	17,44

Čakovice	nádraží	Čakovice	6,44
Dolní Měcholupy	nádraží	železniční vlečka	4,39
Řeporyje	nádraží	Řeporyje	1,47
Satalice	letišťe nádraží	Vojenské letiště Praha Kbely Satalice	2,43
Velká Chuchle	nádraží	Velká Chuchle	0,71
Zbraslav	nádraží	Zbraslav	1,03
Zličín	nádraží	Zličín	3,55

zdroj: vlastní práce autora

Po odečtení těchto čtyř typů ploch (tzn. vodních ploch, brownfields, nádraží a letišť) od celkové rozlohy byla získána výsledná celková plocha jednotlivých městských částí.

V dalším kroku byly převedeny z procent na hektary plochy bydlení, plochy veřejných a komerčních služeb a produkční urbánní plochy. Data byla sečtena a následně odečtena o celkové plochy, čímž byla vypočtena zastavěná plocha.

Data k veřejným plochám byly získány součtem přírodních a rekreačních krajinných ploch, které dohromady tvoří veřejnou zeleň a ploch ulic a cest. I v tomto případě bylo nutné převést procenta na hektary. V tabulce č. 6 jsou pro zastavěné a veřejné plochy udány hodnoty jak v procentech, tak i v hektarech.

V tabulce č. 7 je pro jednotlivé městské části opět uvedena vypočítaná výsledná celková plocha, dále počet obyvatel, plochy veřejné zeleně a pro zajímavost údaj, který vyjadřuje plochu veřejné zeleně připadající v průměru na jednoho obyvatele. Jak je již uvedeno výše, plochy veřejné zeleně vznikly součtem přírodních a rekreačních ploch. Poslední údaj, který vyjadřuje počet metrů čtverečních zeleně připadající na člověka, byl získán podílem celkové plochy a počtu obyvatel dané městské části.

5.2 Tvorba mapových výstupů

Podle vypočítaných výsledků (kap. 5.1) byly vytvořeny mapy v ArcGisu, které zobrazují procentuelní zastoupení zastavěných ploch a ploch veřejné zeleně a mapy typologie Prahy.

Nejprve byla vyhotovena mapa zastavěnosti městských čtvrtí (obr. 5). Jednotlivé městské části byly rozčleněny dle procenta zastavěné plochy z celkové plochy (viz tab. 6). Osmi barevná škála je rozdělena po deseti procentech. Nejsvětější barvou jsou označeny čtvrtě, kde zastavěné plochy zabírají z celkové rozlohy oblast pouze do 10 procent. Nejtmavší barva pak ukazuje městské části

s plochou zastavění vyšší než 70 %. Na základě této mapy pak byla vytvořena typologie pražských čtvrtí na základě hustoty zástavby (obr. 7), kde jsou městské části dle procent zastavění rozděleny do čtyř kategorií:

- území s nízkým podílem zastavěných ploch
podíl sledovaných kritérií od 0 % do 15 %
- území se spíše nižším podílem zastavěných ploch
podíl sledovaných kritérií od 15 % do 35 %
- území se spíše vyšším podílem zastavěných ploch
podíl sledovaných kritérií od 35 % do 55 %
- území s vysokým podílem zastavěných ploch
podíl sledovaných kritérií od 55 % do 75 %

Dále byla dle údajů z tabulky č. 7 vytvořena mapa veřejné zeleně v Praze (obr. 8). Opět byly městské části rozčleněny dle procent, tentokrát podle procenta zeleně z celkové plochy. V tomto případě sedmi barevná škála je odstupňována taktéž po deseti procentech. Nejsvětlejší barva je u městských částí, kde je veřejná zeleně do 10 %, nejtmavší u čtvrtí s plochou zeleně nad 60 %. Následně vznikla mapa typologie pražských čtvrtí na základě ploch veřejné zeleně (obr. 10), která zobrazuje také čtyři kategorie:

- území s nízkým podílem zeleně (0 % – 15 %)
- území se spíše nižším podílem zeleně (15 % - 35 %)
- území se spíše vyšším podílem zeleně (35 % - 55 %)
- území s vysokým podílem zeleně (55 % - 65 %)

Poslední vytvořená mapa (obr. 11) zobrazuje plochy zeleně připadajícího na jednoho obyvatele. Vzhledem k širokému rozpětí byla zvolena osmi barevná škála rozdělená následovně: 0 - 50 m²/1 ob., 50 – 100 m²/1 ob., 100 – 200 m²/1 ob., 200 – 500 m²/1 ob., 500 – 1000 m²/1 ob., 1000 – 1500 m²/1 ob., 1500 – 2000 m²/1 ob., 2000 – 2100 m²/1 obyvatele. V tomto posledním rozpětí již nebylo třeba zachovat odstup 500 m², protože do této kategorie spadá pouze jedna městská část, kde tato hodnota představuje 2054 m² na 1 obyvatele.

Dále byly vytvořeny dva grafy (obr. 6 a obr. 9), které zobrazují počet městských částí spadajících do příslušných kategorií území. Obr. č. 6 se týká hustoty zástavby, obr. č. 9 veřejné zeleně.

6. Výsledky

6.1 Typologie Prahy na základě hustoty zástavby

V následující tabulce č. 6 jsou uvedeny údaje o celkové ploše, zastavěné ploše a zastoupení veřejných ploch v jednotlivých městských částech.

Tabulka 6 - Zastavěné plochy v Praze

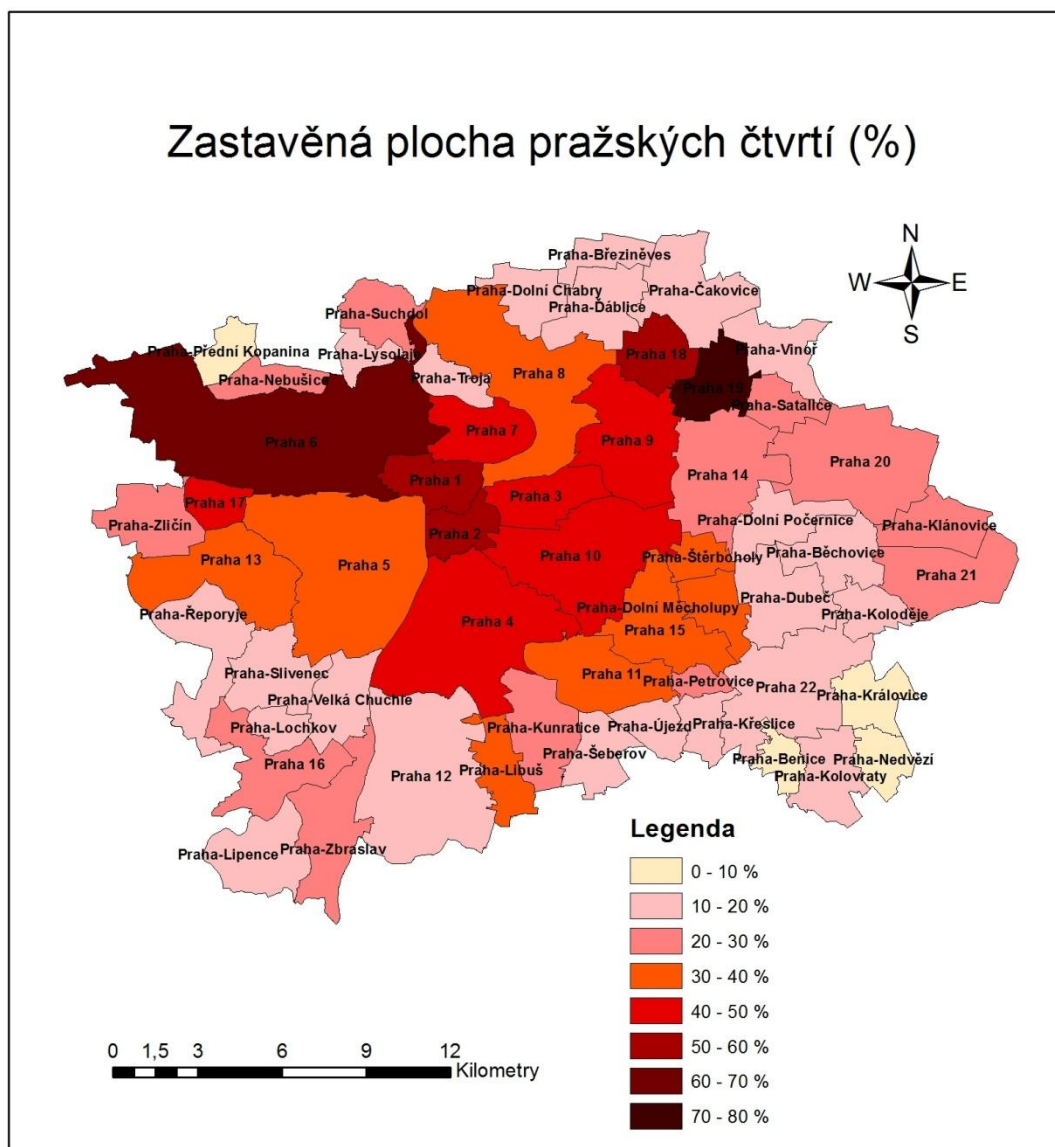
městská část	celková plocha		zastavěná plocha z celkové plochy		veřejné plochy z celkové plochy	
	ha	%	ha	%	ha	%
Praha 1	483,89	53,79	260,29	45,78	221,52	
Praha 2	381,15	59,29	225,99	43,92	167,40	
Praha 3	623,84	43,64	272,24	54,03	337,06	
Praha 4	2256,38	46,12	1040,60	52,55	1185,80	
Praha 5	2535,40	32,54	824,94	58,57	1484,89	
Praha 6	3106,83	61,54	1911,81	56,18	1745,56	
Praha 7	557,83	40,70	227,04	57,24	319,28	
Praha 8	1996,41	36,02	719,20	55,67	1111,49	
Praha 9	1177,79	41,81	492,47	54,24	638,88	
Praha 10	1703,27	50,25	855,83	46,97	800,02	
Praha 11	920,64	34,04	313,41	61,70	568,05	
Praha 12	2210,23	18,99	419,72	58,03	1282,49	
Praha 13	1266,91	30,21	382,71	47,92	607,06	
Praha 14	1268,93	29,86	378,87	47,98	608,90	
Praha 15	927,95	37,55	348,43	59,64	553,39	
Praha 16	866,23	23,61	204,56	65,48	567,18	
Praha 17	318,79	40,82	130,12	57,14	182,17	

Praha 18	421,24	51,91	218,67	41,26	173,82
Praha 19	426,87	74,52	318,11	26,71	114,04
Praha 20	1636,50	30,02	491,23	31,05	508,17
Praha 21	1004,75	23,23	233,43	66,67	669,83
Praha 22	1458,06	19,28	281,18	25,71	374,90
Benice	271,85	9,18	24,97	23,47	63,80
Běchovice	645,46	16,94	109,34	29,65	191,35
Březiněves	334,72	13,13	43,95	6,06	20,29
Čakovice	981,41	18,68	183,31	19,72	193,50
Dolní Chabry	483,93	18,56	89,80	28,87	139,69
Dolní Měcholupy	428,99	30,42	130,48	26,07	111,84
Dolní Počernice	524,07	16,48	86,39	57,14	299,47
Dubeč	825,70	10,42	86,01	30,21	249,43
Řáblice	723,14	12,24	88,55	18,37	132,82
Klánovice	583,80	24,24	141,53	71,72	418,69
Koloděje	368,09	12,24	45,07	32,65	120,19
Kolovraty	636,80	12,24	77,98	22,45	142,96
Královice	481,02	3,09	14,88	16,49	79,34
Křeslice	326,33	10,53	34,35	32,63	106,49
Kunratice	761,21	28,72	218,65	56,38	429,19
Libuš	497,33	31,58	157,05	32,63	162,29
Lipence	783,37	13,68	107,20	54,74	428,79
Lochkov	268,88	10,10	27,16	40,40	108,64
Lysolaje	245,03	15,15	37,13	42,42	103,95
Nebušice	360,74	21,43	77,30	38,78	139,88
Nedvězí	373,28	4,08	15,24	13,27	49,52
Petrovice	164,31	25,00	41,08	44,57	73,23
Přední Kopanina	327,50	6,00	19,65	37,00	121,18
Řeporyje	969,02	14,31	138,64	44,97	435,73
Satalice	369,77	22,60	83,56	23,62	87,35
Slivenec	743,92	17,35	129,05	24,49	182,18
Suchdol	498,19	28,87	143,81	48,45	241,39
Šeberov	475,19	17,89	85,03	34,74	165,07

Štěrboholy	267,30	33,33	89,10	48,89	130,68
Troja	303,39	17,78	53,94	56,67	171,92
Újezd	355,49	15,63	55,55	54,17	192,56
Velká Chuchle	548,02	12,10	66,33	68,22	373,86
Vinoř	581,81	14,43	83,97	23,71	137,95
Zbraslav	885,74	23,36	206,91	52,28	463,09
Zličín	684,77	28,27	193,59	28,27	193,59

zdroj: vlastní práce autora

Obrázek 5- Zastavěná plocha pražských čtvrtí na základě procentuelního vyjádření

zdroj: vlastní práce autora

6.1.1 Území s vysokým podílem zastavěných ploch

Na prvním místě, co do hustoty zástavby se překvapivě umístila městská část Praha 19. Tato čtvrť tvořená pouze jedním katastrálním územím má zastavěné plochy téměř 75 % z plochy celkové, což je nejvíce ze všech pražských čtvrtí. Je to dáno především tím, že 1/3 území zabírá plocha vojenského letiště Kbely (ta je odečtena), k letišti přiléhá areál kasáren a další podstatnou část rozlohy tvoří zemědělské pozemky. Rodinné domy, sídlištní zástavba i občanská vybavenost jsou pak nahuštěny jen na malý úsek této pražské čtvrti. Veřejné plochy se zde nacházejí na cca 27 % území, což je dle názoru urbanistů v ideálním rozpětí.

Další čtvrtí, která patří mezi území s vysokým podílem zastavěných ploch, je Praha 6. V této městské části je zastavěno 61,5 % její rozlohy. Toto vysoké číslo je především dáno tím, že se v této čtvrti nachází mezinárodní letiště V. Havla i větší vodní plochy, což velmi ovlivnilo celkovou plochu. Dá se říci, že nejhustší zástavba se nachází ve východní části této čtvrti, v katastrálním území Bubeneč a řídne směrem k západu. Praha 6 má na svém území i celkem vysoký podíl veřejných prostranství, a to 56,2 %. Vzhledem k tomu, že Praha 6 je svou rozlohou největší ze všech pražských částí a veřejné plochy zabírají více než polovinu jejího území, je zřejmé, že i výměra těchto ploch je zde nejrozsáhlejší. Městská část Praha 6 tedy udržuje a zabezpečuje 1746 hektarů veřejných prostor.

Třetí a poslední městskou částí, která do této kategorie patří, je Praha 2. U této čtvrti se zvýšená hustota zástavby dala předpokládat, protože se nachází v historickém centru hlavního města. Procento zastavění je zde téměř 60 % a veřejné plochy zabírají necelých 44 % území.

6.1.2 Území se spíše vyšším podílem zastavěných ploch

Do kategorie území se spíše vyšším podílem zastavěných ploch bylo zahrnuto 10 městských částí. Jsou to Praha 1, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 15, 17 a 18. Kromě Prahy 17 tyto výše uvedené čtvrti spolu sousedí a tvoří ucelenou oblast, která se nachází uprostřed hlavního města.

Z těchto městských částí má největší podíl zastavěných ploch Praha 1, Praha 18 a Praha 10, ve všech těchto čtvrtích je zastavěna více než polovina jejich celkové rozlohy.

Všechny tyto čtvrti také disponují celkem vysokým podílem veřejných ploch. Na prvním místě v procentuelním vyjádření figuruje s necelými 60 % Praha 15, která spravuje cca 560 hektarů ploch veřejných. Největší rozlohu pak tyto plochy zaujímají

v Praze 4, a to více než 1185 ha, což je ale jen 52 % celkové plochy. Na opačném konci tohoto žebříčku se nachází Praha 18 se 41 % veřejných prostranství.

6.1.3 Území se spíše nižším podílem zastavěných ploch

Nejpočetnější kategorií této typologie jsou městské části, kde zastavěná plocha zabírá od 15 % do 35 % jejich území.

Patří sem 29 čtvrtí, a to Praha 5, 11, 12, 13, 14, 16, 20, 21, 22, Běchovice, Čakovice, Dolní Chabry, Dolní Měcholupy, Dolní Počernice, Klánovice, Kunratice, Libuš, Lysolaje, Nebušice, Petrovice, Satalice, Slivenec, Suchdol, Šeberov, Štěrboholy, Troja, Újezd, Zbraslav a Zličín.

Z této velké skupiny má největší hustotu zástavby Praha 11, nejmenší Lysolaje. Nejvíce veřejného prostranství mohou obyvatelům nabídnout Klánovice, ačkoli má tato čtvrť celkovou rozlohu jen 584 ha, veřejné plochy z toho zabírají neuvěřitelných 491 ha, což je více než 71 % a jsou s touto výměrou veřejných ploch na prvním místě ve srovnání se všemi pražskými městskými částmi.

Za zmínku také stojí Praha 5, protože je z této kategorie nejrozlehlejší a veřejná prostranství zde zabírají skoro 69 %, je tedy nepochybné, že tyto plochy zabírají velkou část území o velikosti cca 1485 hektarů.

6.1.4 Území s nízkým podílem zastavěných ploch

Poslední kategorií jsou území s nízkým podílem zastavěných ploch, což je méně než 15 % z celkové rozlohy. Dle předpokladů se všechny tyto městské části nachází v okrajových částech hlavního města. Celkovou výměrou patří mezi menší, ani jedna z těchto patnácti čtvrtí nedosahuje jednoho tisíce hektarů a většina z nich je tvořena pouze jedním katastrálním územím. Tyto bývalé samostatné obce byly k Praze připojeny až v 80. letech 20. století.

Patří sem Benice, Březiněves, Ďáblice, Dubeč, Koloděje, Kolovraty, Královice, Křeslice, Lipence, Lochkov, Nedvězí, Přední Kopanina, Řeporyje, Velká Chuchle a Vinoř.

Největší hustotu zástavby, jestli se to tak ještě dá nazvat, mají z těchto čtvrtí Řeporyje a Vinoř, kde je zastavěno cca 14 % území. Nejmenší hustota, která nedosahuje ani k deseti procentům, je v městských částích Benice, Přední Kopanina, Nedvězí a Královice. V poslední jmenované čtvrti zabírají plochy bydlení, veřejné i komerční služby pouhá 3 % z celkové rozlohy. Na většině území se zde

rozkládají zemědělské pozemky. Trvale žijící obyvatelé v počtu 338 lidí mají k dispozici 80 ha veřejných ploch, což je 16,5 % z celkové rozlohy.

Nejrozsáhlejší veřejná prostranství, cca 68 % plochy, se nacházejí ve Velké Chuchli, což je dáno především velkou rozlohou městské zeleně.

Naprostě nejmenší rozlohou veřejných prostranství, i v porovnání se všemi pražskými částmi, disponuje městská čtvrť Březiněves, je zde jen 6 % veřejných ploch.

6.1.5 Hustota zástavby – shrnutí výsledků

Obrázek 6 - Počet městských částí v jednotlivých kategoriích - hustota zástavby

zdroj: vlastní práce autora

Obrázek č. 6 vyjadřuje počet městských částí rozdělených na základě hustoty zástavby. Z celkového počtu 57 pražských částí patří 29 čtvrtí (tedy polovina) do kategorie území se spíše nižším podílem zastavěných ploch, což jsou tedy plochy zabírající území mezi 15 % a 35 % celkové rozlohy.

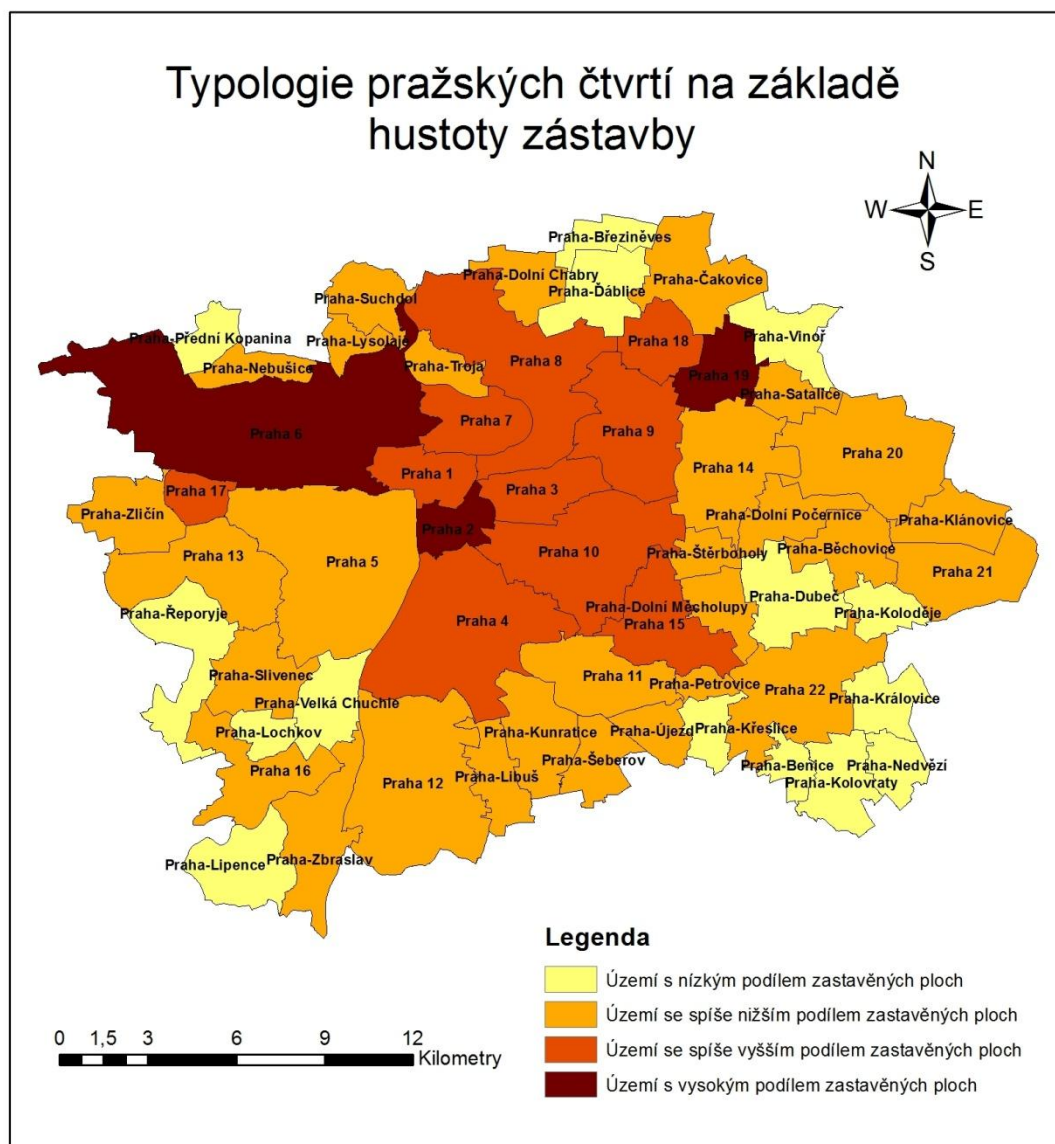
Městské části, které patří do ostatních kategorií, tedy mezi území s nízkým podílem, se spíše vyšším a vysokým podílem zastavěných ploch, zabírají druhou polovinu z celkové rozlohy hlavního města.

Dle předpokladů se nejpočetnější skupina rozkládá ve spíše okrajových částech Prahy a obklopuje čtvrti s hustotou zástavby spíše vyšší a vysokou.

Na obrázku č. 7 je znázorněna výsledná typologie pražských čtvrtí na základě hustoty zástavby.

Obrázek 7 - Typologie pražských čtvrtí na základě hustoty zástavby

zdroj: vlastní práce autora

6.2 Typologie Prahy na základě ploch veřejné zeleně

Typologie byla vytvořena na základě procentuelního zastoupení veřejných ploch zeleně z celkové plochy městské části, od které byly odečteny plochy brownfields, vodních ploch a plochy letišť a nádraží (viz metodika).

V tabulce č. 7 je uveden přehled pro jednotlivé městské části. V tabulce je zobrazená celková plocha, plocha veřejné zeleně uvedená v procentech, počet

obyvatel a pro zajímavost údaj, který vyjadřuje, kolik m² městské veřejné zeleně připadá na jednoho obyvatele dané čtvrti.

Tabulka 7 - Plochy veřejné zeleně

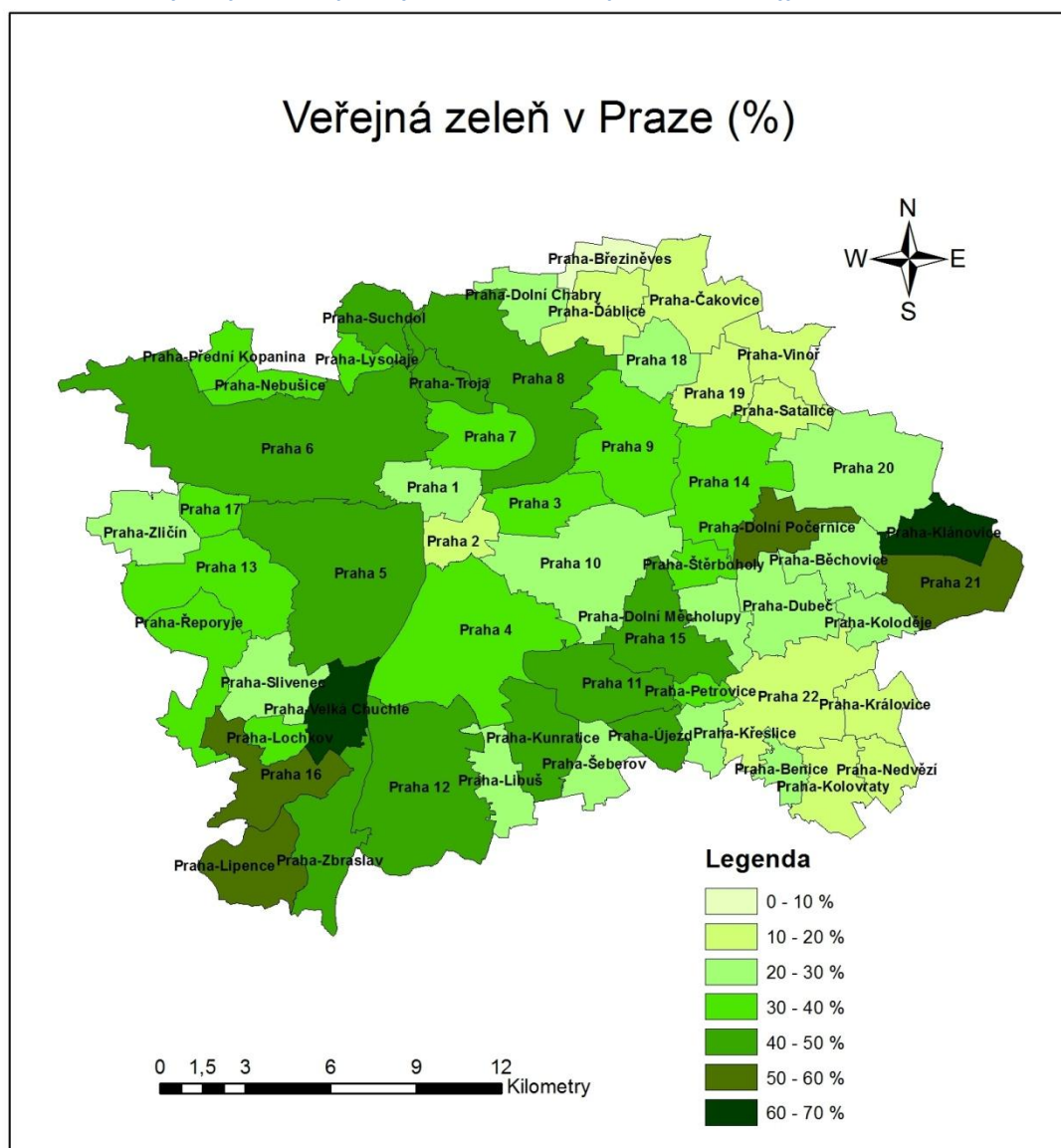
městská část	celková plocha	% zeleně z celkové plochy	počet obyvatel	zeleně na 1 obyvatele
	ha	%		m ²
Praha 1	483,89	21,74	29752	35,37
Praha 2	381,15	17,57	49174	13,62
Praha 3	623,84	32,21	72167	27,84
Praha 4	2256,38	34,32	128096	60,45
Praha 5	2535,40	45,55	82372	140,21
Praha 6	3106,83	41,47	99693	129,24
Praha 7	557,83	34,34	42632	44,93
Praha 8	1996,41	40,39	103026	78,27
Praha 9	1177,79	38,42	55942	80,89
Praha 10	1703,27	29,49	108850	46,15
Praha 11	920,64	43,62	77001	52,15
Praha 12	2210,23	48,53	54774	195,83
Praha 13	1266,91	34,38	61350	70,99
Praha 14	1268,93	35,19	45749	97,60
Praha 15	927,95	47,49	32242	136,67
Praha 16	866,23	59,04	8290	616,88
Praha 17	318,79	38,78	24737	49,97
Praha 18	421,24	29,28	18833	65,50
Praha 19	426,87	18,28	6904	113,02
Praha 20	1636,50	24,84	15221	267,09
Praha 21	1004,75	59,60	10712	558,99
Praha 22	1458,06	19,28	10377	270,96
Benice	271,85	20,41	637	870,96
Běchovice	645,46	24,35	2595	605,71
Březiněves	334,72	3,03	1437	70,58
Čakovice	981,41	13,49	10378	127,57

Dolní Chabry	483,93	21,65	4005	261,60
Dolní Měcholupy	428,99	20,64	2647	334,49
Dolní Počernice	524,07	51,65	2384	1135,37
Dubeč	825,70	26,04	3669	586,06
Ďáblice	723,14	14,29	3617	285,61
Klánovice	583,80	64,65	3404	1108,72
Koloděje	368,09	28,57	1466	717,38
Kolovraty	636,80	16,33	3555	292,46
Královice	481,02	14,43	338	2054,02
Křeslice	326,33	28,42	1002	925,60
Kunratice	761,21	47,87	9267	393,23
Libuš	497,33	24,21	10089	119,34
Lipence	783,37	50,53	2648	1494,74
Lochkov	268,88	35,35	705	1348,37
Lysolaje	245,03	37,37	1407	650,85
Nebušice	360,74	31,63	3320	343,71
Nedvězí	373,28	10,20	307	1240,72
Petrovice	164,31	31,52	6022	86,01
Přední Kopanina	327,50	34,00	710	1568,31
Řeporyje	969,02	39,86	4361	885,62
Satalice	369,77	17,46	2500	258,26
Slivenec	743,92	20,41	3403	446,14
Suchdol	498,19	41,24	6991	293,86
Šeberov	475,19	28,42	3044	443,67
Štěrboholy	267,30	37,78	2135	472,97
Troja	303,39	48,89	1241	1195,20
Újezd	355,49	48,96	2918	596,44
Velká Chuchle	548,02	60,52	2342	1416,10
Vinoř	581,81	18,56	4102	263,20
Zbraslav	885,74	43,38	9903	388,03
Zličín	684,77	21,99	6064	248,30

zdroj: vlastní práce autora

Na obrázku č. 8 jsou znázorněny plochy veřejné zeleně pražských čtvrtí na základě procentuelního vyjádření. Celá Praha je rozdělena do sedmi tříd po deseti procentech.

Obrázek 8 – Plochy veřejné zeleně pražských čtvrtí na základě procentuelního vyjádření

zdroj: vlastní práce autora

6.2.1 Území s vysokým podílem zeleně

Do této kategorie byly zařazeny čtyři městské části, kde plocha veřejné zeleně zabírá téměř 2/3 z celkové rozlohy čtvrti. Jsou to Klánovice, Velká Chuchle, Praha 21 a Praha 16.

Ze všech pražských čtvrtí se na prvním místě umístily Klánovice s 64,65% plochy veřejné zeleně. Velkou zásluhu na tom má přírodní park Klánovice – Čihadla, což je nejrozsáhlejší přírodní park na území Prahy, který se celkem rozkládá na území šesti čtvrtí. V Klánovicích je jeho součástí je přírodní rezervace Klánovický les a přírodní památka Prameniště Blatovského potoka.

Druhé místo obsadila s plochou veřejné zeleně 60,52 % městská čtvrť Velká Chuchle, složená ze dvou katastrálních území – Malé a Velké Chuchle. V katastru Malé Chuchle se rozkládá národní přírodní památka Barrandovské skály, v katastru Velké Chuchle přírodní rezervace Chuchelský háj, přírodní rezervace Homolka a přírodní památka Nad závodíštěm. Všechny tyto přírodní elementy leží v přírodním parku Radotínsko-Chuchelský háj.

Více než 59 % zelených ploch mají Praha 16, k. ú. Radotín a Praha 21, k. ú. Újezd na Lesy. Na území Radotína zasahuje Radotínsko-Chuchelský háj s několika přírodními památkami a rezervacemi. V této lokalitě lze navštívit i tři národní přírodní památky – NPP Lochkovský profil, NPP Cikánka I. a částečně do této oblasti zasahující NPP Černé rokle. Do severozápadního výběžku katastru zasahuje CHKO Český kras. V Praze 21 se rozkládá další velká část PP Klánovice – Čihadla.

6.2.2 Území se spíše vyšším podílem zeleně

Pražských čtvrtí s vyšším podílem zeleně, což je 35 % - 55 % plochy z celkové rozlohy, je dvacet.

Více jak polovinu území zabírá veřejná zeleň v Dolních Počernicích a v Praze – Lipencích. V katastru Dolních Počenic se rozkládá přírodní památka Xaverovský háj, který je také součástí PP Klánovice – Čihadla a velké golfové hřiště. Golfové hřiště zabírá také nemalou plochu městské části Lipence. V této čtvrti se nenachází žádné přírodní parky ani přírodní památky, ale jsou zde velké přírodní krajinné plochy.

Mezi 40 a 50 % plochy zeleně má Praha – Újezd, Troja, Praha 12, Kunratice, Praha 15, Praha 5, Praha 11, Zbraslav, Praha 6, Suchdol a Praha 8. Téměř polovinu k. ú. Újezda zabírá přírodní památka Milíčovský les a rybníky. V Troji se nacházejí tři přírodní památky – PP Salabka, PP Havránka a PP Skály v Zoologické zahradě. Nemalou měrou přispívají k poměrně vysokému podílu zeleně Botanická a Zoologická zahrada a zahrada u zámku Troja.

Prahu 12 tvoří pět katastrálních území – Kamýk, Komořany, Cholupice, Točná a Modřany. K těm méně zeleným k. ú. patří v tomto případě Kamýk a Cholupice. Kamýk je z velké části zastavěn, v Cholupicích převažují zemědělské

pozemky. Zhruba středem této městské části se táhne přírodní park Modřanská rokle s přírodní rezervací Šance.

Jedno k. ú. a zároveň městskou část Kunratice skoro z poloviny pokrývá Kunratický les, ve kterém se nachází přírodní památka Údolí Kunratického potoka s rozlohou přesahující 150 ha.

Vodní nádrž Hostivař obklopuje stejnojmenný lesopark, který je součástí dalšího pražského přírodního parku Hostivař – Záběhlce. V tomto parku se také nachází PP Meandry Botiče. To vše tvoří městskou zeleň na území Prahy 15.

Podstatně větší městskou částí, zasahující téměř do centra hlavního města a plochami veřejné zeleně přesahující 45 % je Praha 5. V této lokalitě se nachází dva přírodní parky, PP Prokopské a Dalejské údolí a PP Košíře – Motol. Částečně do této čtvrti zasahují Petřínské sady.

Neuvěřitelných 43,62 % veřejné zeleně je na území Prahy 11, která je složena z katastrů Háje a Chodov. Ačkoli jsou tyto čtvrtě na pohled velmi hustě zastavěné a známé svými velkými sídlišti, vyskytuje se zde celkem vysoký počet menších parků a ploch rekreační zeleně. Do západní části této oblasti navíc zasahuje Michelský les.

Další v pořadí, co do pokryvu zeleně, je městská část Zbraslav, která je vklíněna mezi Vltavou a Berounkou. I jejich soutok se nachází v k. ú. této čtvrti. Ze zelených ploch patří k významnějším přírodní památka Krňák a část obory Daliborka.

Více než 41 % veřejné zeleně se také může pochlubit největší pražská část – Praha 6. Na jejím území se z větší části rozkládá přírodní park Šárka – Lysolaje, s přírodní rezervací Divoká Šárka a několika přírodními památkami.

Severní a severozápadní část Suchdola zaujímá přírodní rezervace Údolí Únětického potoka, což tvoří podstatnou plochu zeleně v této čtvrti. Mnohem menší zelenou oblast na jihozápadě pak tvoří přírodní památka Podbabské skály.

Poslední městskou částí, která veřejnou plochou zeleně přesahuje 40 % je Praha 8. Značnou měrou k tomu přispívá přírodní park Draháň – Troja, Čimická háj, či Dáblický hřbitov.

Dalšími čtvrtěmi, kde veřejná zeleň pokrývá více než 35 % území jsou Řeporyje, Praha 17, Praha 9, Štěrboholy, Lysolaje, Lochkov a Praha 14.

6.2.3 Území se spíše nižším podílem zeleně

Nejpočetnější kategorií, stejně jako u zastavěných ploch, jsou území, kde je podíl zeleně spíše nižší, což je plocha mezi 15 % a 35 %. Do této skupiny patří 28

čtvrtí, jsou to Praha 13, Praha 7, Praha 4, Přední Kopanina, Praha 3, Nebušice, Petrovice, Praha 10, Praha 18, Koloděje, Křeslice, Šeberov, Dubeč, Praha 20, Běchovice, Libuš, Zličín, Praha 1, Dolní Chabry, Dolní Měcholupy, Benice, Slivenec, Praha 22, Vinoř, Praha 19, Praha 2, Satalice a Kolovraty. Městské části jsou seřazeny sestupně dle procentuelního zastoupení veřejné zeleně.

Tato území se nachází v samotném centru a převážně v západní části hlavního města.

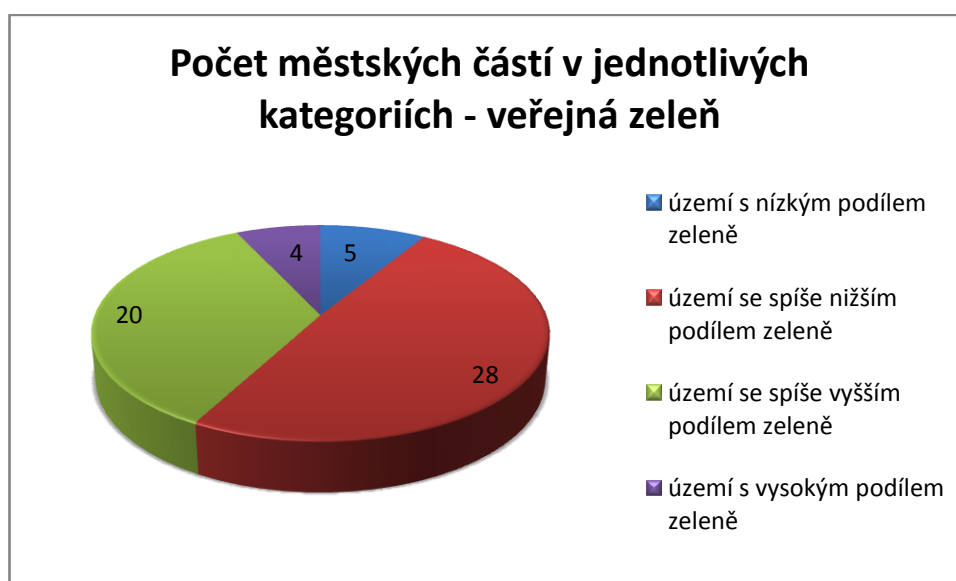
6.2.4 Území s nízkým podílem zeleně

Méně než 15 % zelených veřejných ploch má 5 pražských čtvrtí. Dvě z nich se nachází v jihozápadní části města, jsou to sousední čtvrti Královice a Nedvězí. Přes obě tyto dříve samostatné obce sice vede přírodní park Rokytka, ale více veřejné zeleně se v těchto oblastech nenachází. Většinu území zaujímají produkční krajinné plochy.

Zbývající tři čtvrtě chudé na veřejnou zeleň se rozkládají na severu Prahy. Jsou to také sousedící Ďáblice, Čakovice a Březiněves. I v těchto územích zabírají převážnou část zemědělské pozemky. Úplně nejhůře ze všech pražských částí je co do plochy veřejné zeleně poslední jmenovaná Březiněves. V této části se veřejná zeleň rozkládá na pouhých 3% plochy.

6.2.5 Plochy veřejné zeleně – shrnutí výsledků

Obrázek 9 - Počet městských částí v jednotlivých kategoriích – veřejná zeleň

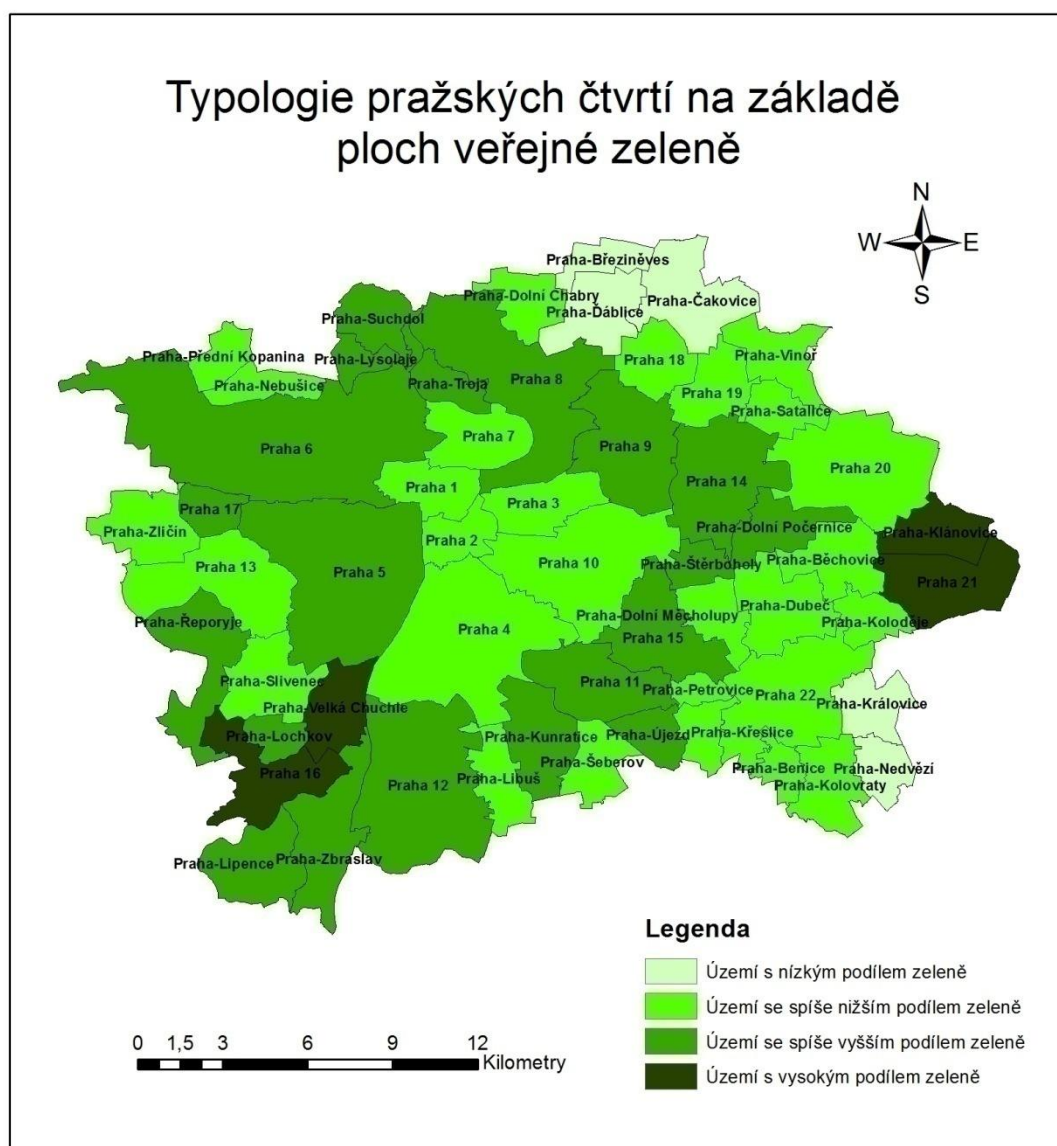

zdroj: vlastní práce autora

Na obrázku č. 9 je znázorněn počet městských částí v jednotlivých kategoriích představujících území s podílem zeleně. Stejně jako u hustoty zástavby i zde výrazně převažuje druhá kategorie, což jsou území se spíše nižším podílem zeleně.

Do této skupiny patří městské části se nacházejí v centrální oblasti a pak na okrajích města. Při pohledu na výslednou mapu typologie pražských čtvrtí na základě ploch veřejné zeleně (obr. 10) je zřetelně vidět, že více veřejné zeleně se nachází v západní polovině hlavního města.

Obrázek 10 - Typologie pražských čtvrtí na základě ploch veřejné zeleně

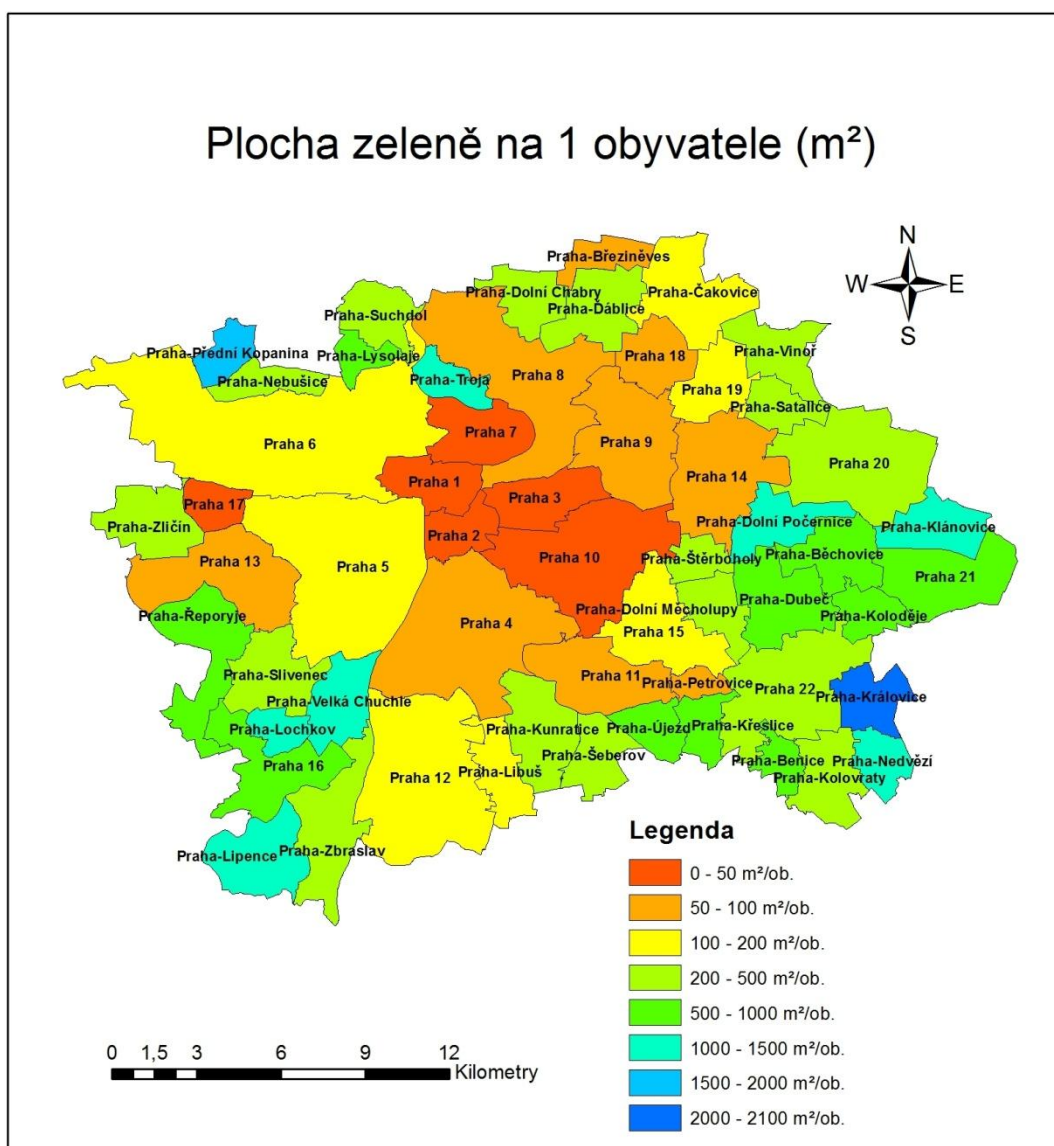
zdroj: vlastní práce autora

6.2.6 Podíl veřejné zeleně vzhledem k počtu obyvatel

V tabulce č. 7 je v posledním sloupcu uvedena hodnota, která vyjadřuje, kolik metrů čtverečních veřejné zeleně připadá na jednoho obyvatele dané čtvrti. Graficky to vyjadřuje obr. 11, z kterého je jasně patrné, že směrem k okrajovým částem města podíl zeleně stoupá a tím se i zvyšuje plocha veřejné zeleně, kterou obyvatelé mohou využívat.

Obrázek 11 - Plocha zeleně připadající na 1 obyvatele Prahy

zdroj: vlastní práce autora

Dle očekávání, vzhledem k velkému počtu obyvatel a k menší rozloze čtvrtí, připadá nejméně zeleně na obyvatele v samotném centru hlavního města.

Dá se říci, že nejhůře jsou na tom obyvatelé Prahy 2, kde každý z nich má k dispozici pouhých 13,37 m². Na druhém místě se umístila Praha 3 s necelými 28 m² a dále Praha 1 s 35,4 m².

Na opačném konci žebříčku se nachází městské části Lipence a Přední Kopanina. V těchto čtvrtích připadá na jednoho člověka cca 1500 m² veřejné zeleně. Obě tyto čtvrti mají podíl zeleně vzhledem k celkové rozloze nadpoloviční a zdaleka nejsou přelidněné, takže tento výsledek není překvapující.

Zcela se vymyká městská část Královice. Ačkoli tato čtvrť patří mezi území s nízkým podílem zeleně (jen 14,43%), každý obyvatel může využívat 2054 m² veřejné zeleně. Tento výsledek je zapříčiněn především nízkým počtem obyvatel, v současné době je v Královicích k trvalému pobytu hlášeno pouze 338 lidí.

Za zmínku také stojí nejzalidněnější pražská část Praha 4. V této lokalitě žije přes 128 tisíc lidí převážně v panelové zástavbě. I při tomto úctyhodném počtu obyvatel tato čtvrť nabízí každému z nich 60 m² zelené plochy.

7. Diskuse

7.1 Porovnání výsledků s koncentrickými zónami a s typy urbanistických obvodů dle Ouředníčka

Na obrázku č. 12 jsou zobrazeny koncentrické zóny Prahy a na obrázku č. 13 typy urbanistických obvodů s rezidenční funkcí v Praze, obě tyto mapy jsou zpracovány Martinem Ouředníčkem a kolektivem v roce 2012.

Při porovnání s vytvořenou typologií pražských čtvrtí na základě hustoty zástavby je patrné, že nejhustší zástavba se nachází v koncentrické zóně historického jádra a vnitřního města. V těchto dvou zónách se nachází historická zástavba, vilové čtvrti a činžovní domy (viz obr. 13).

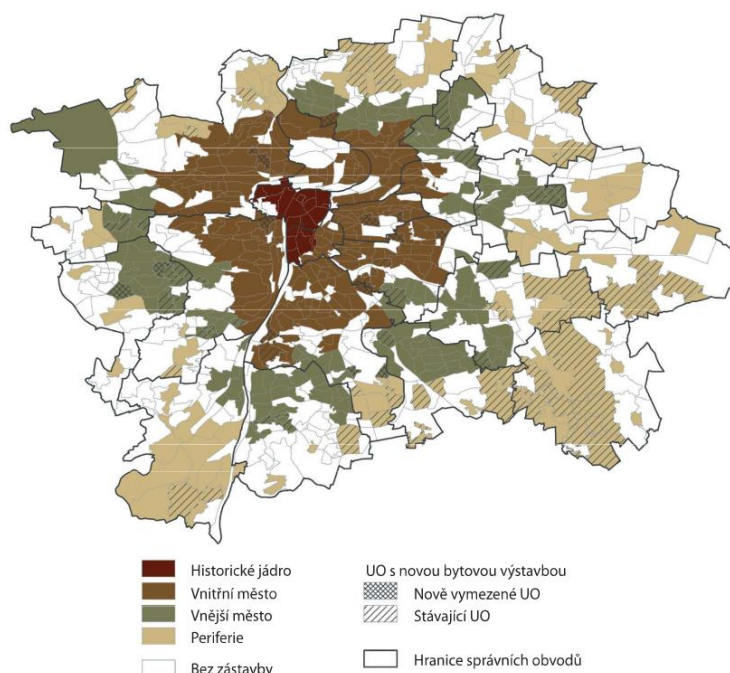
Území s vysokým podílem zastavených ploch, "do kterého patří dle zjištěných výsledků Praha 2, Praha 6 a Praha 19, se však nachází v různých koncentrických zónách. Praha 2 s historickou zástavbou leží v samotném historickém jádru a lze tedy předpokládat její vysokou zastavenost, což se také potvrdilo.

Praha 6 spadá částečně do vnitřního a částečně do vnějšího města. Jak je uvedeno ve výsledcích, v této městské části je většina zástavby postavena v její

západní části, tedy v oblasti vnitřního města a jsou zde převážné činžovní domy a sídliště. Východní stranu tvoří venkovská zástavba.

Celá Praha 18 se nachází na periferii s venkovskou zástavbou, která je však nahuštěna na malou část čtvrti. Většinu území zabírají účelové areály, letiště a zemědělské pozemky. V této městské čtvrti se tedy zjištěné výsledky úplně neshodují s předpokladem, že v této oblasti na periferii by mohlo být území s vysokým podílem zástavby.

Obrázek 12 - Koncentrické zóny Prahy

Obrázek 13.5: Koncentrické zóny Prahy

zdroj: Ouředníček, M. et al, 2012: *Sociální proměny pražských čtvrtí*

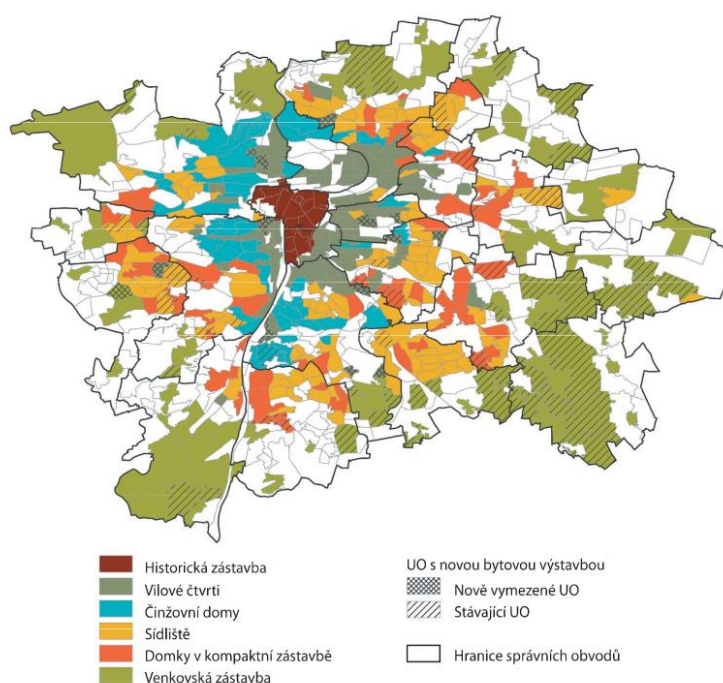
Typologická kategorie území se spíše vyšším podílem zastavěných ploch, se na pravé straně Vltavy téměř shoduje s druhou koncentrickou zónou – vnitřní město. Jen okrajově zasahuje do vnějšího města. Směrem od centra se mění typ zástavby od vilových domů, přes sídliště až k domkům v kompaktní zástavbě. Z této skupiny městských částí se vymyká pouze Praha 17, která se nachází osamoceně ve vnějším městě. Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi malé území a při porovnání s obr. 13, z kterého je patrné, že se zde nachází většinou sídliště, je zřejmé, že do této kategorie patří právem.

Území se spíše nižším podílem zastavěných ploch se rozkládá především ve vnějším městě a na periferii. Což opět vykazuje shodu mezi oběma typologiemi.

Jedinou výjimkou je území Prahy 5, která patří ještě do města vnitřního a převažuje zde zástavba činžovních domů. V ostatních čtvrtích se typy zástavby znovu liší v závislosti na vzdálenosti od centra města. Blíže ke středu se nacházejí sídliště a kompaktní zástavba, dále pak zástavba venkovská, více rozvolněná.

Poslední typologickou kategorií jsou území s nízkým podílem zastavěných ploch, kde hustota zástavby je maximálně 15%, je podle předpokladů na samém okraji města, tedy v koncentrické zóně periferie. V těchto městských částech zcela převládá venkovská zástavba.

Obrázek 13 - Typy urbanistických obvodů s rezidenční funkcí v Praze

Obrázek 13.12: Typy urbanistických obvodů s rezidenční funkcí v Praze

zdroj: Ouředníček, M. et al, 2012: *Sociální proměny pražských čtvrtí*

Ze srovnání typologie pražských čtvrtí na základě ploch veřejné zeleně s koncentrickými zónami je patrné, že historické centrum a část vnitřního města, které patří mezi území s nižším podílem zeleně, je obklopeno prstencem oblastí s vyšším podílem veřejné zeleně. Je překvapivé, že tento prstenec se nenachází až na samotném okraji města, ale převážně zaujímá prostor města vnějšího. Na západní straně zasahuje i do vnitřního města.

Čtyři městské části s vysokým podílem zelených ploch se nacházejí na periferii, což by se dalo předpokládat, ale v této koncentrické zóně se také rozkládají

čtvrti, které naopak patří mezi území s podílem zeleně nízkým. Je to způsobeno tím, že v těchto čtvrtích se vyskytují velké plochy zemědělské půdy, která však mezi veřejnou zeleň počítat nelze. Avšak z ekologického hlediska, například co se týče vsakování vody či zadržování vody v půdě jsou na tom podstatně lépe, než by se dle typologie mohlo zdát.

Mezi veřejnou zeleň jsou samozřejmě také zahrnuty zahrady a parky celopražského významu. U těchto ploch je zřejmé, že nemohou být ve všech městských částech a tam, kde se rozkládají, významně ovlivňují rozlohu ploch veřejné zeleně. Přesto městským částem Praze 7 a Praze 3 ani přítomnost těchto významných lokalit nepomohla a zůstaly v kategorii území s podílem zeleně spíše nižším.

7.2 Porovnání výsledů s optimální rozlohou veřejných ploch dle architekta Leóna Kriera

Významný lucemburský architekt a teoretik architektury ve své knize *Volba nebo osud* uvádí, že *„Prostory určené pro veřejnost nemají pokrývat více než 35% a méně než 25% z celkové plochy čtvrti. Příliš malé prostory signalizují falešnou verzi spořivosti a příliš velké zase pomýlený luxus“* (Krier 2001). Jak je na tom tedy naše hlavní město?

Dle této teorie je v Praze 12 ideálních čtvrtí z pohledu veřejných prostranství. Jsou to městské části: Běchovice, Dolní Chabry, Dolní Měcholupy, Dubeč, Koloděje, Křeslice, Libuš, Praha 19, Praha 20, Praha 22, Šeberov a Zličín. Většina těchto čtvrtí se nachází na periferii, případně ve vnějším městě. Převážná část čtvrtí v typologii patří mezi území se spíše nižším podílem zastavěných ploch a zároveň mezi území se spíše nižším podílem zeleně.

Třicet pět městských částí má rozlohu veřejných prostor větší než je uvedená horní hranice, z toho ve 21 čtvrtích zaujímají veřejná prostranství dokonce více než polovinu celkové výměry. Ovšem velkou roli zde opět hrají rozsáhlé plochy zeleně, což z pohledu ekologického jistě není „pomýleným luxusem“. Jsou pouze tři městské části, kde celkové procento veřejných ploch zvyšují plochy náměstí, ulic a cest. Jsou to čtvrti umístěné v samotném historickém jádru, tedy Praha 1, 2 a 3.

Pražské čtvrti, které nedosahují ani 25% veřejných prostor z celkové rozlohy, se kromě Slivence všechny nacházejí na východním okraji hlavního města. Nejnižší rozlohu veřejného prostranství má městská část Březiněves. V této čtvrti jsou pouhá 3% veřejné zeleně a 3% ploch ulic, cest a náměstí, v tomto případě spíše návsí.

7.3 Porovnání výsledků s výzkumem profesora Limina Jiao

Profesor Limin Jiao (2015) provedl analýzu hustoty ve dvaceti osmi městech. Všechna tato města se v posledních desetiletích rychle rozrůstala a stala se tak méně kompaktnějšími a jsou tedy více rozptýlená. Hustota zástavby se přímo úměrně zmenšuje v závislosti na vzdálenosti od městského centra.

Při porovnání s typologií na základě hustoty zástavby pražských čtvrtí lze konstatovat, že také hlavní město Praha potvrzuje výsledky tohoto výzkumu.

8. Závěr

Tato diplomová práce se zabývala hustotou zástavby, množstvím veřejných prostranství a množstvím veřejné zeleně v hlavním městě Praha. Hlavním cílem bylo na základě zjištěných výsledků vytvořit typologické mapy. Pro účely této práce byly z výše uvedených důvodů od celkové výměry Prahy odečteny plochy vodních toků, nádraží, letišť a brownfields, bylo tedy počítáno s celkovou rozlohou 45.630 hektarů.

Zastavěné plochy, které zahrnují plochy bydlení, plochy komerčních a veřejných služeb a produkční urbánní plochy zabírají plochu o výměře 13.737 ha, což je 30,11 % z celkové rozlohy města. Z tohoto procenta připadá 13,5 % na rezidenční zástavbu, zbylých cca 17 % je využíváno pro komerční i veřejné služby a produkci. Polovina pražských městských částí jsou území se spíše nižším podílem zastavěných ploch. Tento výsledek řadí Prahu mezi města s menší hustotou zastavění, jako jsou např. Helsinky či Bratislava.

Veřejné plochy, což jsou náměstí, ulice, cesty a veřejná zeleň zaujímají cca 45 % z celkové výměry. Dle renomovaných urbanistů se veřejná prostranství mají ideálně pohybovat v rozmezí 25 - 35 % plochy. Na území Prahy je toto procento vyšší především z důvodu značného zastoupení městské zeleně, která se rozprostírá na celé jedné třetině plochy města. Velký podíl na tom mají parky a zahrady celopražského významu a mnoho dalších přírodních parků. I když 28 městských částí typologicky patří do kategorie území se spíše nižším podílem zeleně, pražská veřejná zeleň celkově zaujímá oblast o rozloze 16 tisíc hektarů. V přepočtu na jednoho obyvatele tedy vychází, že každý člověk žijící na území hlavního města má k dispozici v průměru 127 m² městské zeleně.

Z výsledků této diplomové práce tedy vyplývá, že hlavní město Praha je v zásadě z jedné třetiny zastavěné, druhou třetinu zabírá veřejná zeleň a poslední třetinu pokrývají ulice, cesty a zemědělské pozemky.

Tento vyrovnaný poměr je pro obyvatele i návštěvníky Prahy velmi příznivý. A vzhledem k tomu, že Praha disponuje také jedním tisícem hektarů vodních ploch či toků, každý si v tomto městě jistě najde to, co mu nejvíce vyhovuje. Ať je to ruch městského centra, odpočinek v parku nebo procházka podél řeky.

9. Přehled literatury a použitých zdrojů

Odborné publikace:

Zahraniční:

AARIO L., 1951: *The Inner Differentiation of the Large Cities in Finland*. Fennia, Turku, P. 67.

HEDBLM M., KNEZ I., ODE SANG Å., GUNNARSSON B., 2017: *Evaluation of natural sounds in urban greenery: potential impact for urban nature preservation*. Royal Society open Science Volume 4, Issue 2. ISSN 2054-5703.

CHIESURA A., 2004: *The role of urban parks for the sustainable city*. Landscape and Urban Planning Volume 68, Issue 1, P. 129-138.

JIAO L., 2015: *Urban land density function: A new method to characterize urban expansit*. Landscape and Urban Planning Volume 139, P. 26-39.

JOYE Y., BRENGMAN M., WOLF K., WILLEMS K., 2010: *The effects of urban retail greenery on consumer experience: Reviewing the evidence from a restorative perspective*. Urban Forestry & Urban Greening Volume 9, Issue 1, P. 57-64. ISSN 1618-8667.

JUMPPANEN S., 1973: *Die innere Differenzierung der Stadt Rauma*. Instituti geogr. univ., Turku, P. 87.

KASANKO M., BARREDO J.B., LAVALLE C., McCORMICK N., DEMICHELI L., SAGRIS V., BREZGER A., 2006: *Are European cities becoming dispersed?*. Landscape and Urban Planning Volume 77, P. 111-130.

KONTOGIANNI A., TSITSONI T., GOUDELIS G., 2011: *An index based on silvicultural knowledge for tree stability assessment and improved ecological function in urban ecosystems*. Ecological Engineering Volume 37, Issue 6, P. 914-919. ISSN 0925-8574.

KRIER L., 2001: *Architektura - volba nebo osud*. Academia, Praha, P. 189. ISBN 80-200-0012-7.

LAY ONG B., 2003: *Green plot ratio: an ecological measure for architecture and urban planning*. Landscape and Urban Planning Volume 63, Issue 4, P. 197-211. ISSN 0169-2046.

LI X., ZHANG CH., LI W., KUZOVKINA Y. A., 2016: *Environmental inequities in terms of different types of urban greenery in Hartford, Connecticut*. Urban Forestry & Urban Greening Volume 18, P. 163-172. ISSN 1618-8667.

MASON M., 2019: *The Concrete Jungle: Study of Urban Landscapes as Environmental Science*. Environmental Science.org. (online) [cit. 2019-02-20]. Dostupné z: <https://www.environmentalscience.org/urban-landscapes>.

MORILLE B., MUSY M., MALYS L., 2016: *Preliminary study of the impact of urban greenery types on energy consumption of building at a district scale: Academic study on a canyon street in Nantes (France) weather conditions*. Energy and Buildings Volume 114, P. 275-282. ISSN 0378-7788.

RODRIGUE J. P., 2017: *The Geography of Transport Systems*. Routledge, New York, P. 440. ISBN 978-1138669574.

SIMPSON F., 1999: *Tourist impact in the historic centre of Prague: Resident and visitor perceptions of the historic built environment*. The Geographical Journal 165, Issue 2, P. 173-183.

WHITE M. P., ALCOCK I., WHEELER B. W., DEPLEDGE M. H., 2013: *Would You Be Happier Living in a Greener Urban Area? A Fixed-Effects Analysis of Panel Data*. SAGE Journals Volume 24, Issue 6, P. 920-928. ISSN: 1467-9280.

České:

BOHÁČ A., 1923: *Hlavní město Praha – studie o obyvatelstvu*. SÚS, Praha.

ESTERKA J., 2009: *Stav a vývoj zeleně v Praze*. Arnika – Centrum pro podporu občanů, Praha, s. 88. ISBN 979-80-904409-2-0.

HAMPL M., 1982: *Vývoj geografické diferenciacie Prahy z hlediska obyvatelstva*. Sborník ČGS, 87, č. 4, s. 251-262.

HEPP J., MERTA D., 2018: *PragueScape: současná krajinařská architektura ve veřejném prostoru Prahy*. Galerie Jaroslava Fragnera & Architectura, Praha, s. 199., ISBN 978-80-88161-10-3.

HNILÍČKA P., 2005: *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. ERA, Brno, s. 131. ISBN 807366-028-8.

CHALUPA P., HÜBELOVÁ D., 2011: *Sídelní struktury v přehledu a cvičeních*. Mendelova univerzita, Brno, s.101. ISBN 978-80-7375-506-5.

KIRSCHNER V., FRANKE D., 2016: *Defining built-up area using urban atlas maps – case of Prague*. 16th International multidisciplinary scientific geoconference, 30 June 2016, SGEM. Albena, Bulgaria. s. 625-632.

KRYKORKOVÁ Z., 2005: *K teorii veřejných prostranství a možnostem její aplikace*. Univerzita Karlova, Filosofická fakulta, Katedra teorie kultury, Praha. s. 146. (rigorózní práce). Dep. Digitální repozitář UK.

KUPČÍKOVÁ Z., 2012: *Vyhodnocení charakteru hustoty zástavby a jejího vlivu na místní ekonomiku*. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí 2012/1, s. 3-23. ISSN 1805-3246.

KUPKA J., 2006: *Zeleň v historii města*. Nakladatelství ČVUT, Praha, s. 146. ISBN 80-01-03443-7.

KUPKOVÁ I., 2011: *Vývoj zastavěných ploch*. In: Ouředníček M., Temelová J., Pospíšilová L. [eds.]: *Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky*. Karolinum, Praha, s.137. ISBN 978-80-246-1889-0

MATĚJŮ P., 1980: *Vývoj sociálně prostorové struktury Prahy v letech 1930-1970 ve světle faktorové analýzy*. Sociologický časopis, 16, č. 4, s. 572-591.

OUŘEDNÍČEK M., POSOVÁ D., 2006: *Suburbánní bydlení v Pražském městském regionu: etapy vývoje a prostorové rozmístění*. In: Ouředníček M. [ed.]: *Sociální geografie pražského městského regionu*. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, Praha, s. 159. ISBN 80-86561-94-1.

OUŘEDNÍČEK M., POSPÍŠILOVÁ I., ŠPAČKOVÁ P., TEMELOVÁ J., NOVÁK J., 2012: *Prostorová typologie a zonace Prahy*. In: Ouředníček M., Temelová J. [eds.]: *Sociální proměny pražských čtvrtí*. Academia, Praha, s. 302. ISBN 978-80-200-2064-2.

PONDĚLÍČEK M., 2013: *Město a zeleň v době klimatické změny* (online) [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/42581890/Pondelicek.pdf>.

ROZMANOVÁ N., POKORNÁ Z., 2017: *Charakter a struktura zástavby venkovských sídel v územních plánech*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. ISBN 978-80-7538-153-8.

RŮŽIČKOVÁ N., 1998: *Historie Prahy*. (online) [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.praha.cz/mesto-praha/historie-prahy>

ŘÍHA M., 2012: *Perspektivy území: udržitelné vazby, střety a rozvoj*. ČVUT, Fakulta stavební, Praha. ISBN 978-80-01-05124-5.

SEDLICKÝ J., 2018: *Architektura jen tak*. Nová Forma, Týn nad Vltavou, s. 317. ISBN 978-80-7453-923-7.

VOREL I., 2011: *Pravidla územního plánování - C.5 Zeleň*. ČVUT, Fakulta stavební, Praha.

VOREL I., KUPKA J., 2011: *Zeleň ve městě – město v zeleni*. Ústav územního rozvoje, Brno, s. 70. ISBN 978-80-87318-18-8.

VOTRUBEC C., 1980: *Lidská sídla, jejich typy a rozmístění ve světě*. Academia, Praha, s. 396. ISBN 509-21-857

VRÁNA O., 1975: *Sídelně zeměpisná struktura Prahy*. Acta Universitatis Carolinae – Geographica, 10. č. 1-2, s. 93-100.

VYHNÁNKOVÁ M., 2012: *Veřejné prostory v nových rezidenčních lokalitách v Praze*. In: Ouředníček M., Temelová J. [eds.]: *Sociální proměny pražských čtvrtí*. Academia, Praha, s. 302. ISBN 978-80-200-2064-2.

Webové stránky institucí a obcí:

ČSÚ, ©2019: *Nejnovější údaje o kraji* (online) [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xa>

ČHMÚ, ©2018: *Mapy charakteristik klimatu* (online) [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <http://portal.chmi.cz/historicka-data/pocasi/mapy-charakteristik-klimatu>

IPR Praha, ©2010: *Územně analytické podklady hl. m. Prahy: Přírodní podmínky, krajina* (online) [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: http://www.iprpraha.cz/uploads/assets/uap_pdf/2_02_prirodni_podminky_krajina.pdf

IPR Praha, ©2016: *Katalog městských částí* (online) [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <http://katalog-mc.iprpraha.cz/>

IPR Praha, ©2016: *Územně analytické podklady hl. m. Prahy: Atlas Praha 5000* (online) [cit. 2019-03-04]. Dostupné z: <http://uap.iprpraha.cz/atlas-praha-5000>

Magistrát hlavního města Prahy, ©2017: *Základní informace o Praze*. (online) [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: http://www.praha.eu/jnp/cz/co_delat_v_praze/o_praze/zakladni_informace/index.html

Manuály:

FŽP ČZU, 2017: Nařízení děkana č. 03/2017. Metodické pokyny pro zpracování diplomové práce na FŽP.

Internetové zdroje:

GEHL J., (online) [cit. 2019-04-14]. Dostupné z: <https://citaty.net/temata/mesto/>

Chotkovy sady, (online) [cit. 2019-04-08]. Dostupné z: praguecityline.cz/pamatky/chotkovy-sady

CHVÁTAL J., 2005: *Pražské přírodní parky*. (online) [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.prirodniparky.wz.cz/index.html>

KOČÍ, P., 2015: *Nejzelenější česká města při pohledu z vesmíru?: Karlovy Vary, Praha, Ostrava...* (online) [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/nejzeleneksi-ceska-mesta-pri-pohledu-z-vesmiru-karlovy-vary-praha-ostrava-_201503211317_msulek.

Lokační mapa Prahy, 2011 (online) [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=16210512>

Městská zeleň, 2019 (online) [cit. 2019-02-12]. Dostupné z:
<http://www.lhmp.cz/zelen/prazske-parky>

Městské části Prahy, 2013 (online) [cit. 2019-02-25]. Dostupné z:
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=12243057>

Městské oblasti, (online) [cit. 2019-02-20]. Dostupné z:
<https://www.nationalgeographic.org/encyclopedia/urban-area/>

Pražská příroda, 2013 (online) [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://www.praha-priroda.cz/parky-a-zahrady/>.